

Fotbollstjejer med blommor i håret

– En studie av hur damlandslaget i fotboll har gestaltats i Aftonbladet och Expressen under världsmästerskapen 1991-2011

Av: Kristopher Karlsson och Matilda Forsberg
Handledare: Jan-Olof Gullö

Abstract

I den här studien har vi undersökt hur damlandslaget har gestaltats i Aftonbladet och Expressen vid de sex senaste mästerskapen. Vi har undersökt i vilken utsträckning mästerskapen har bevakats och hur de gestaltats. Stämmer tidigare teorier om att den mediala framställningen av kvinnliga idrottare är mindre saklig än i gestaltningen av manliga idrottare?

För att söka svar på detta har vi använt en kvantitativ undersökning av 206 artiklar från världsmästerskapen mellan åren 1991 och 2011, publicerade av Aftonbladet och Expressen. Därefter har vi genomfört en kvalitativ innehållsanalys av 13 artiklar utifrån tidigare forskning om medial framställning av kvinnliga idrottare samt feministisk teori om normativ dualism.

Studien visar att världsmästerskapen för damer har fått alltmer utrymme i både Aftonbladet och Expressen, även om ökningen varit ojämn över tid. Exempel på medial framställning som varit nedvärderande eller på annat sätt ojämnställd var mer vanligt under 1990-talet än i de senaste årens rapportering. Fler kvinnor än män skrev sexistiska artiklar och under första delen av 1990-talet var det nästan uteslutande kvinnor som rapporterade från mästerskapen för att sedan nästan helt ge plats åt de manliga reportrarna under 2000-talet. Anledningen till att det var svårare att hitta exempel på nedvärderande framställning under 2000-talet kan vara att det skett en generell jämställdhetsutveckling på sportredaktionerna.

Aftonbladet och Expressen har blivit bättre på att mer sakligt beskriva damfotbollen, men så sent som 2011 har det gått att finna exempel på nedvärderande beskrivningar av de kvinnliga fotbollsspelarna. Den finns fortfarande en utmaning för sportredaktionerna i att gestalta kvinnliga fotbollsspelare utan att marginalisera dem.

Sökord eller nyckelbegrepp: damfotboll, feminism, infantilisering, marginalisering, sexualisering, trivialisering, världsmästerskap.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
2	Bakgrund.....	4
3	Tidigare forskning.....	9
3.1	Teoretisk utgångspunkt.....	11
3.2	Syfte och frågeställningar.....	12
4	Metod och material.....	14
4.1	Kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys.....	14
4.1.1	Val av material för den kvantitativa undersökningen.....	16
4.1.2	Val av material för den kvalitativa undersökningen.....	18
4.1.3	Variabler för textanalys.....	18
4.1.4	Analysmodellen generaliserad i elva punkter.....	19
4.1.5	Etiska avväganden och reliabilitet och validitet (tillförlitlighet och giltighet) ..	20
5	Resultat och analys.....	21
5.1	Den kvantitativa innehållsanalysen.....	21
5.1.1	Kommentarer till den kvantitativa innehållsanalysen.....	23
5.2	Den kvalitativa innehållsanalysen.....	26
5.2.1	Textanalys 1: Sverige chanslöst mot skolflickorna från USA.....	27
5.2.2	Textanalys 2: Tvillingarnas löfte: Vi ska klara Japan.....	27
5.2.3	Textanalys 3: Brons-jublet.....	28
5.2.4	Textanalys 4: Hon älskar fotboll – men hatar gräs.....	30
5.2.5	Textanalys 5: Föräldrarna fick jubla åt Kickis kanon.....	30
5.2.6	Textanalys 6: Pamela Andersson möter en pojktig damstjärna "Jag tyckte tjejerna var fjolliga".....	32
5.2.7	Textanalys 7: Malin – ett segervapen.....	33
5.2.8	Textanalys 8: De ska fixa en ny midsommarfest.....	34
5.2.9	Textanalys 9: Men lyssna till Shakespeare – och underskatta inte Ghana.....	35

5.2.10	Textanalys 10: Det är dags att vi får ett älskat damlag nu.....	37
5.2.11	Textanalys 11: Kaptenens make rasande: Domaren var en katastrof.	38
5.2.12	Textanalys 12: Stjärnornas modeoffensiv.....	39
5.2.13	Textanalys 13: Använd er urkraft.	40
5.2.14	Sammanfattande kommentar till den kvalitativa textanalysen	41
6	Slutsatser och diskussion	42
6.1	Ojämn ökning i utrymme	42
6.2	Kvinnliga reportrar mer sexistiska	42
6.3	Männen tar över bevakningen	43
6.4	Liten överensstämmelse med tidigare forskning.....	43
6.5	Ökad saklighet i rapporteringen.	45
6.6	Avslutande diskussion och förslag till vidare forskning	45
7	Källförteckning	47
8	Bilagor	52
8.1	Analysenheter och variabler	52

1 Inledning

Den 6 juli 2011 spelade Sverige sin sista gruppsspelsmatch av världsmästerskapen i damfotboll i Tyskland mot favoriten USA. Det svenska landslaget vann matchen med 2-1, och vann således även gruppen med totalt tre av tre segrar.

TV4:s kommentatorer, Daniel Kristiansson och Pontus Kåmark, var trots segern inte nöjda med det spel Sverige producerat under matchen och kritiserade delar av det svenska spelet. Pontus Kåmark sa under matchen bland annat:

”Vi spelar fruktansvärt dåligt just nu, Kristiansson. Fruktansvärt dåligt. Jag tror inte vi har två passningar i laget, det finns ingen som vill ha bollen och som hjälper den stackars bollhållaren.”

Aftonbladet publicerade redan dagen efter matchen två artiklar på ämnet. En nyhetsartikel med rubriken ”Bragd – då sågas de” och en krönika av Aftonbladets krönikör Robert Laul med rubriken: ”Laul: Har aldrig upplevt en lika feltajmad expertkommentator. I nyhetsartikeln publicerades kommentatorernas alla kritiska citat från matchen och fotbollsspelaren Elin Ekblom Bak fick komma till tals. Ekblom Bak sa i artikeln bland annat:

”Det är väl en allmän sjuka att kommenterandet är annorlunda när det gäller damfotboll jämfört med herrfotboll. Jag har stött på den nedvärderande journalistiken gentemot damidrott många gånger genom åren” (Bergström, K. Aftonbladet 2011-07-07)

I Robert Lauls krönika läxades TV4:s kommentatorer upp:

”Trenden har varit densamma under hela VM. Experten Kåmark och kommentatorn Daniel Kristiansson har med mästrande ton berättat hur svenskorna borde ha gjort i olika situationer på ett sätt som vore främmande för någon att acceptera om detta hade varit herrfotboll ... Kommentatorer som hatar ... f'låt halkar snett när det gäller damfotbollen vill vi inte ha” (Laul, R. Aftonbladet 2011-07-07)

Dagen efter (8 juli 2011) var det dags för Expressen att behandla ämnet när sportkrönikören Pamela Andersson försvarade Pontus Kåmark i sin krönika med rubriken ”Kåmark ska ha en eloge – han särbehandlar inte”. Andersson höll inte alls med den kritik Aftonbladet riktat mot kommentatorerna:

”Självklart ska en tv-expert som Pontus Kåmark få – och våga – kritisera damlandslaget ... Damidrotten behöver ingen specialbehandling av manliga kommentatorer”. (Andersson, P. Expressen 2011-07-08)

Ännu en dag senare (9 juli 2011) publicerade dock Expressen på kultursidorna en artikel med rubriken ”Könens bollspel” i vilken kommentatorerna fick kritik av skribenten Anna Hellgren:

”De svenska kommentatorerna ... har förvisso inte pratat om bröst – däremot finns en uppfostrande och mästrande ton i deras rapportering, en som vore helt främmande om mittfältslåset hette Svensson och Källström i stället för Dahlqvist och Seger. Kvinnor verkar inte kunna spela fotboll okommenterade.” (Hellgren, A. Expressen 2011-07-09)

Även Aftonbladet publicerade den 9 juli en debattartikel med rubriken ”Pontus Kåmark – bör be om ursäkt – eller bytas ut”. Skribenten Ida Ali-Lindqvist gick, som rubriken insinuerar, hårt åt Pontus Kåmark.

”De gånger han har bemödat sig med att säga något har han ibland låtit som en psykolog som vet exakt vad spelarna tänker och varför. Ibland har han låtit som om han vore läkare genom att ingående förklara var en specifik spark tog, vilket ben som blev skadat. Han babblade på om detta och då hade spelet rullats i gång för länge sedan ... Där och då försvann sista respekten från min sida för Kåmark. Antingen är han helt okunnig när det handlar om fotboll, eller så besitter han någon form av förakt gentemot damfotboll. Däremot anser jag att han bör plockas bort från rutan med en gång, då han helt saknar respekt för det svenska damlandslaget ... varför ska dessa proffsidrottspresterande kvinnor bli kommenterade av en människa som inte ger dem en rättvis behandling?” (Ali-Lindqvist, I. Aftonbladet 2011-07-09)

Aftonbladet och Expressen anser sig alltså veta precis hur man, på ett sakligt sätt, gestaltar damfotboll och var i detta fall från 2011 väldigt benägna att tala om för TV4:s kommentatorer hur de misslyckats med just detta. Eller vet dem det? Hur har Aftonbladet och Expressen egen

rapportering av damfotbollen sett ut de senaste 20 åren? Har den varit fläckfri? Det tänkte vi ta reda på.

”Vi” är två journaliststudenter med skilda intressen som tillsammans kompletterar varandra. Kristopher Karlsson har ett stort intresse för sport och fotboll i synnerhet. Han har stor erfarenhet av att läsa sportjournalistik och följer fotboll oberoende om det är dam- eller herrfotboll. Matilda Forsberg har långt ifrån samma intresse men har läst grundkurs i genusvetenskap och läser gärna journalistisk text som berör ämnena genus och feminism.

Precis lika svårt som det är att lära sig fotbollsvärldens alla regler och dess historia, är det att sätta sig in i genusvetenskapens värld och feminismens teorier och förgreningar. Där i ligger vår styrka som uppsatskollegor att komplettera varandras specifika kunskaper och effektivisera vår studie än för någon helt oinvigd inom ämnena fotboll eller genus/feminism. Kristopher Karlsson har följt damfotboll och märkt en skillnad i rapporteringen och kommentarerna kring kvinnliga fotbollsspelare. Kristopher Karlsson gjorde Matilda Forsberg uppmärksam på denna åtskillnad mellan dam- och herrfotboll och vi beslutade oss för att undersöka hur kvinnorna egentligen gestaltades.

2 Bakgrund

Studien är intressant ur ett feministiskt perspektiv och för hur sportjournalistiken klarar av att göra likvärdigt god journalistik oavsett könet på idrottarna och sina egna föreställningar om kön. Sportjournalistiken spelar roll för hur vi uppfattar könen och deras prestationer.

Vi är medvetna om att kvinnor behövt kämpa för att få spela fotboll och bli tagna på allvar. Som journaliststudenter vet vi också vilken påverkan mediala bilder har på den allmänna opinionen i synnerhet om läsaren inte har egen kunskap om ämnet och kunnat bilda sin egen uppfattning. Medierna kan här hjälpa eller stjälpa den allmänna bilden av damfotboll. Vi är av uppfattningen att sportjournalistiken genom åren har stjälpt den allmänna bilden för att på senare år alltmer hjälpa. Sportjournalistiken kan mer än andra typer av journalistik ha påverkats av jämställdhetsutvecklingen eftersom idrott är så tydligt uppdelat efter kön.

Det går enkelt att jämföra hur män och kvinnor gestaltas och det har gjorts studier på detta. Vi kan dra oss till minnes en del bilder och artiklar med damfotbollsspelare och andra idrottsskivinnor där tyngdpunkten i journalistiken legat på något helt annat än dessa kvinnors idrottsliga prestationer. Dessa exempel kanske är olyckliga misstag eller sällan förekommande men vi ville undersöka hur ofta dessa mindre seriösa artiklar dök upp och om de hade något gemensamt drag. Förekommer dessa exempel i stor utsträckning skulle det kunna betyda att det finns en struktur som behöver uppmärksammas så att sportjournalistiken kan bli än mer jämställd och saklig.

Det ansågs länge olämpligt och okvinnligt för kvinnor att delta i tävlingsidrott, även om kvinnor på 1800-talet deltog i idrotter som rodd, gymnastik och cykling. Inte förrän mellan åren 1925 och 1935 började det publiceras artiklar om damidrott. De fanns i storstadstidningar för det var där de kvinnliga idrottarna fanns. Tidningen Arbetet var den första svenska tidningen som skrev om damfotboll i Sverige. När kvinnorna började nå samma stora internationella framgångar som männen fick de större plats i tidningarna. Fram till 1975

upptog kvinnliga idrottare aldrig mer än sju procent av bilderna i sportillustrationerna. Även om rapporteringen om kvinnliga idrottare var seriös lade manliga journalister tyngdpunkt på de tävlandes utseende och kvinnlighet.

Ta som exempel denna bildtext från Aftonbladet 1955 under en bild av en kvinnlig konståkare:

”Såhär lätt om stjärten skall man va, säger wienflickan Hanna Eigel och tar ett skutt [...]”
(Wallin 1998, s. 94)

När Wallin skrev ”Sporten i spalterna” (1998) var han av uppfattningen att något fortfarande var ojämlikt i bevakningen av kvinnor och män i idrotten. Han skrev att det oftare påpekas om en kvinnlig idrottsutövare är tvåbarnsmamma än om en man är far till två barn (Wallin 1998, s. 96)

Sport har skildrats utifrån manbarhetsformer där aggression varit ett positivt drag men också förbehållet män. Kvinnlig aggression har inte alltid lyckats beskrivas på ett lika positivt sätt utan att måla ut kvinnliga spelare som lesbiska, typiskt okvinnliga eller jämföra dem med män och skriva ut kvinnorna som inkompetenta.

Kvinnliga idrottare har fått utstå mycket negativ särbehandling för att locka åskådare och sponsorer. Ett tydligt exempel på det är att kvinnliga beachvolleybollspelare vid OS 2004 i Aten inte fick bära bikinitrosor vars sidsömn var längre än sju centimeter. Detta fick även effekt i andra sporter. I januari 2004 kom ett förslag från Sepp Blatter, ordförande i Internationella fotbollsförbundet (FIFA). Han ville kopiera volleybollens klädkod (Guardian.co.uk: ”Soccer chief’s plan to boost women’s game? Hotpants” 2004-01-16):

”They could, for example, have tighter shorts. Female players are pretty, if you excuse me for saying so, and they already have some different rules to men - such as playing with a lighter ball. That decision was taken to create a more female aesthetic, so why not do it in fashion?”

Den 1 maj 2011 införde det internationella badmintonförbundet kjoltvång i ett försök att öka intresset för de allra största damtävlingarna. Svenske förbundskaptenen sa till Sveriges Radio (Sverigesradio.se: ”Kjolar ska locka fler till badmintonmatcher” 2011-04-20):

”Det sänder signaler att badmintonporten har en förlegad syn på könsrollerna. Att tjejer ska tvingas spela i kjol för att det ska vara mer kvinnligt och attraktivt för de som gillar mer kvinnligt är ett konstigt principbeslut”.

1995 erbjöd Malmö FF-sponsorn tillika galleristen Per-Olov Börjesson laget pengar mot att de spelade i korta, fransiga kjolar, magtröjor och strumpor med bjällror (Sverigesradio.se: ”Per-Olov Börjesson vill ha fotbollsdräkter med bjällror” 2011-03-01).

I samband med EM i brottning 2007 i Bulgarien utsågs bronsmedaljören Sofia Mattson även till EM:s snyggaste brottare, ”Miss Europa” (Aftonbladet.se: ”Det är ett jävla trams” 2007-04-19). Mattson vägrade ta emot priset och sa efter till Aftonbladet:

”Det hör inte ihop med sporten. Det är brottning man ska vara bra på här. Det finns de som tävlar i det andra också men det gör vi inte här”.

I en radiointervju med brittiska BBC 2005 föreslog dåvarande basen för europeiska fotbollsförbundet (UEFA), svensken Lennart Johansson, att damspelen skulle användas mer i reklam (BBC.co.uk: ”Backlash over Johansson’s remarks” 2005-06-17):

"Det finns många företag som skulle kunna dra nytta av en tjej, svettig, som spelat i regnet - och när hon kommer ut från omklädningsrummet så ser hon alldeles underbar ut".

Under italienska damfotbollsgalan Golden Girls i juli 2008 utsågs landets bästa spelare – och den vackraste (DN.se: ”Fotbollsdamer i skönhetsstävling” 2008-07-09). Till sin hjälp hade juryn bikinibilder på de italienska spelarna. Till TT sa svenska landslagsmålvakten Hedvig Lindahl:

”Som jag sagt tidigare tycker jag att man måste kunna marknadsföra damfotbollen för vad den är, produkten, och inte för något annat. Det här har inget med fotboll att göra”.

År 2003 blev Annika Sörenstam inbjuden att spela i herrarnas PGA Tour-tävling i golf på The Colonial. Då var hon rankad som nummer ett på damsidan och blev den första kvinnan på 58 år som tävlat med herrarna på PGA-touren. Och sedan dess har ingen annan kvinna blivit inbjuden. Inför tävlingen uttalade sig tidigare vinnaren Phil Mickelson, då världstrea, positivt

om Sörenstams deltagande (ESPN.com: "Annika first woman in PGA Tour event since '45" 2003-02-12):

"I'm as curious as anybody to see how the best LPGA player of today, and possibly all time, will play against the men"

Alla var inte lika positiva till Sörenstams deltagande som Phil Mickelson. En annan av herrarna, Vijay Singh, var upprörd och gjorde en del kontroversiella uttalanden i intervju med AP (USAtoday.com: "Singh says Annika 'doesn't belong' on PGA Tour" 2003-05-13):

"If I'm drawn with her, which I won't be, I won't play.", "It's like getting the Williams sisters to play (tennis) against a man, and they're far better athletes than she (Sorenstam) is."

Lasse Anrell, sportjournalist på Aftonbladet, kritiserade Sveriges sportredaktioner i en intervju med tidningen Feministiskt Perspektiv (FeministisktPerspektiv.se: "Lasse Anrell – en kebab med allt" 2012-02-17) och menade att journalister inte är intresserade av att skriva om damidrott. Anrell menade att sportredaktionernas argument om att det inte finns något intresse för damidrott är "skitsnack". I stället fortsatte han:

"Sportjournalister överlag vill bevaka internationell herrfotboll. Det ger mest status. För både kvinnor och män. De som från början kanske var intresserade av damidrott inser snabbt att det som räknas är om du skriver om internationell herrfotboll".

När Anrell menade att det visst finns intresse för damidrott kunde han lita sig mot det faktum att finalen i fotbolls-VM för damer 2003 i USA lockade 3.8 miljoner tittare till TV4:s direktsändning från matchen (TV4:s årsredovisning år 2003).

Tittarsiffrorna från fotbolls-VM 2003 är kanske det yttersta beviset för att det visst finns intresse. Publikombudsmannen för TV4, Camilla Filipsson sätter siffrorna i perspektiv när hon försvarar att det visas sport i "vanliga" TV4 i stället för TV4 Sport (TV4.se: "Varför visas sport i andra kanaler när TV4 Sport finns?" 2011-08-09):

"De mest betittade programmen i TV4:s snart 20-åriga historia är också två sportprogram, Sverige – Danmark i Fotbolls-EM för herrar 2004 och finalen i Fotbolls-VM för damer 2003. Bägge hade tittarsiffror på 3,8 miljoner, herrmatchen några tusen fler".

Intresset för damfotboll i VM-sammanhang har under åren ökat. Så mycket går att konstatera, även för en lekman. Vi vill nu studera i vilken utsträckning bevakningen har ökat och hur VM-trupperna har skildrats och förändringar som kan ha skett i rapporteringen från 1991 fram till 2011.

3 Tidigare forskning

I detta avsnitt tar vi först upp vilken relevant forskning som gjorts tidigare om ämnet idrottsjournalistik och kön. Ur tidigare forskning plockade vi fram sju faktorer som vi ville använda i vår andra delstudie, de presenteras nedan. I avsnittet Teoretisk utgångspunkt, presenteras feministiska grundtankar som är relevanta för vår analys och som vi kommer utgå från i den kvalitativa delstudien, samt en motivering till val av teori. Sist presenteras våra vetenskapliga frågeställningar uppställda i en lista.

Peter Dahlén har skrivit boken ”Sport och Medier” (2008) där han ger en introduktion till forskning och teorier om förhållandet mellan sport och medier. I boken behandlar han bland annat den historiska utvecklingen av medierad sport och textmässiga representationer av kön. I just det avsnittet om representation av kön hittade vi den forskning som vi vill ta utgångspunkt i för vår studie, i synnerhet studier utförda av Helena Tolvhed, Eva Queckfeldt och författarparet Vande Berg och Sarah Projansky.

Helena Tolvhed utförde en fallstudie av bildtidningen ”Se” och dess bevakning av sommar-OS 1948-1964. Studien heter ”Vacker, löjlig eller seriös? Den kvinnliga olympiern i veckotidningen *Ses* bevakning från sommarolympiaderna 1948-1964” och publicerades på www.idrottsforum.org 18 maj. Eva Queckfeldt analyserade bilden av kvinnor på två dagstidningars sportsidor 1948-1980. Studien heter ”Attraktiva blondiner, stadiga bitar och mödrar till två barn. Bilden på två dagstidningars sportsidor 1948-1980” och publicerades i svenska idrottshistoriska föreningens årsskrift *Idrott, historia och samhälle* 2000.

Helena Tolvhed framhåller att kvinnliga idrottare oftare än män blir kopplade till sina familjeliv för att försäkra publiken om att de är ”riktiga” kvinnor, vilket också leder till att deras idrottsprestationer bedöms som något slags fritidsaktivitet vid sidan av sina liv som mödrar och fruar. Helena Tolvhed har gjort en fallstudie av den svenska bildtidningen *Se* och hur tidningen bevakat de Olympiska sommarspelen 1948-1964. Hennes studie visar på hur kvinnliga idrottare systematiskt marginaliseras, trivialiseras och sexualiseras. Eva Queckfeldt har gjort en liknande studie men analyserade bilder av kvinnor på sportsidorna i två

dagstidningar under perioden 1948-1980. Enligt Dahlén (2011, s. 480) utmärktes den mediala framställningen av kvinnliga idrottare under dessa år av:

- Marginalisering (kvinnor ges mindre utrymme i medierna än män och är utestängda från makt).
- Trivialisering. (spelare och deras prestationer framställs som något oviktigt eller alldagligt).
- Sexualisering. (sexuella anspelningar eller objektifiering av kvinnliga spelare och deras kroppar).
- Infantilisering. (kvinnliga spelare framställs som barn eller omyndiga).

Berg och Projansky (Dahlén 2011, s.481-482) jämförde hur de kvinnliga spelarna och de manliga spelarna i professionella basketligor framställdes säsongen 1996/97. Studien heter ”Hoop Games: A narrative analysis of Television Coverage of Women’s and Men’s Professional Basketball”, (2003). Trots att det i mycket rörde en jämlikhet i sättet tv-kommentatorerna karakteriserade män och kvinnor fanns det ändå skillnader. Berg och Projansky observerade att kommentatorerna använde sex olika sätt att beskriva spelarna och delade upp dessa sex egenskaper i två grupper. Den första gruppen av kategorier var vanligt förekommande hos båda könen och handlade om idrottslig kompetens, skadeskildringar och egna initiativ. Den andra gruppen bestod av kategorier av egenskaper som bara tillskrevs kvinnliga spelare och som tillsammans med faktorer som trivialisering, sexualisering och marginalisering bidrar till en nedsättande gestaltning av de kvinnliga idrottarna. Dessa kategorier var:

- Disciplinering. (kvinnor framställs som undergivna och deras prestationer som ett resultat av att de följt andras, ofta mäns, råd. De framstår som barn eller osjälvständiga).
- Exiltillvaro. (kvinnors idrott existerar vid sidan om männens, den riktiga idrotten. Spelarnas insatser i utlandet påpekas och gör kvinnorna till ”kulturellt andra” på ett sätt som stärker den manliga idrottshegemonin).
- Hus- och hemanknytning. (fokus på kvinnor i egenskap av sexiga och omhändertagande partners och mödrar).

(Dahlén 2011, s.481-482)

I artikeln ”Journalistikens Kön. Fältets struktur och logik under 1900-talet” från 2003 har Monika Djerf-Pierre analyserat betydelsen av kön i journalistiken. Med utgångspunkt i

Bourdieu's teorier om habitus, fält och kapital har hon analyserat det svenska mediefältets struktur ur ett genusperspektiv. Djerf-Pierre kommer fram till att synen på manligt och kvinnligt inom journalistiken har förändrats över tid och beskriver hur strukturen och logik på journalistikens fält har sett ut genom 1900-talet.

Jennie Persson (Lund, 2003) behandlade i en c-uppsats hur damfotboll skildrades i media och kom fram i sin slutsats till att herr- och damfotboll är två skilda idrotter som inte borde jämföras. Skillnaderna i fysik, ekonomiska möjligheter och tradition är faktorer som genererar alltför skilda prestationer hos herr- och damlagen. Men trots det jämförs damerna med herrarna i den mediala framställningen men aldrig tvärtom. Det framgår alltså av Jennie Perssons jämförande studie att damfotboll skildras annorlunda än herrarnas och det stödjer vårt forskningssyfte. Vi vill påpeka att denna studies syfte inte är att göra en jämförelse med hur herrfotbollen skildras.

3.1 Teoretisk utgångspunkt

En gemensam tanke hos olika grenar av feminismen är att det finns en kulturell nedvärdering av kvinnor och att kvinnors insatser osynliggörs eller får väldigt liten betydelse. En feministisk grundidé är att medie- och reklamindustrin bygger på en objektivering av kvinnan och att denna industri sprider en bild av kvinnan som är odemokratisk. Kvinnan i reklamen sysslar med sin kropp, sitt utseende och med hemmet. Beskrivningar av kvinnor som offer, obegåvade och otillräckliga är ett uttryck för en konservativ kvinnosyn (Gemzöe 2008, s. 18-19).

Liberalfeminismen utmärks av dess syn på könen som i grunden lika och att män och kvinnor delar samma förnuftskapacitet. Dessa tankar har varit drivande i kampen för kvinnlig rösträtt och medborgerliga rättigheter (Gemzöe 2008, s.38). Kritiken som riktats mot liberalfeminismen handlar om synen på förnuft. Den allmänna förnuftssynen är inte könsneutral menar kritikerna utan är definierad av ett fåtal män utifrån deras verklighet. Förnuft associeras med manlighet och känslor med kvinnlighet. Denna normativa dualism är ett tänkande som bygger på motsatser mellan manligt och kvinnligt och där det som är typiskt manligt värderas högre. En annan viktig kritik är att liberalfeminismen i sin abstrakta form,

inte erkänner sexualitetens betydelse för maktförhållandet mellan kvinnor och män (Gemzöe 2008, s. 43-45).

Radikalfeminismen menar att alla kvinnor är utsatta för ett förtryck genom att leva i ett patriarkat – ett samhälligt system som bygger på mäns dominans över kvinnor. Patriarkatet, den manliga dominansen, finns överallt i samhället och uppfattas naturligt. På så sätt osynliggörs mäns makt över kvinnor. Radikalfeminismen ifrågasätter dualismen som nedvärderar sådant som associeras med kvinnor. Att vara kvinna eller man är något socialt konstruerat och upprätthålls av patriarkatet för att män tjänar på kvinnors underordning (Gemzöe 2008, s. 45-53).

Både Helena Tolvhed och Eva Queckfeldt har analyserat bilden (fotografier) av kvinnliga idrottare från 1948-1964 respektive 1948-1980. Båda studierna visade på att gestaltningen präglades av: marginalisering, trivialisering, sexualisering och infantilisering (Dahlén 2011, s. 480). Vi ville använda deras undersökningar som en bas för att studera hur det förhåller sig med den mediala gestaltningen av damfotbollsspelare på 1990/00/10 -talet.

D. Stanley Eitzen påpekar att på fotografier skildras män ofta i kampsituationer och som aggressiva och kvinnor skildras ofta i arrangerade bilder. När fokus flyttas från de idrottsliga aspekterna bidrar det till att underordna kvinnoiddrott (Dahlén 2011, s.476). I studien ville vi ta reda på hur vanligt det var under mästerskapen med arrangerade bilder.

Tillsammans med kategorierna som Berg och Projansky menade bidrog till en underposition för kvinnliga idrottare, ville vi undersöka om någon förändring kan ha skett eller om ovan nämnda författares slutsatser är giltiga även på materialet i vår studie.

3.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med den här studien går att dela upp i tre delar:

1. Att undersöka hur sportjournalistiken och rapportering kring damfotboll har sett ut i svensk kvällspress två största tidningar och förändrats under en period av två decennier.

2. Att förklara valet av gestaltning i vårt undersökta material utifrån radikalfeministisk teori.
3. Att undersöka hur väl existerande teorier om hur kvinnliga fotbollsspelare gestaltas, stämmer överens med materialet vi undersökt.

För att operationalisera syftet har vi utgått från följande frågor:

- Har bevakningen av damfotboll ökat/minskat under den undersökta perioden?
- Hur vanligt förekommande är arrangerade bilder i artiklarna under den undersökta perioden?
- I vilken utsträckning skrivs artiklarna av manliga respektive kvinnliga reportrar?
- Hur värderas de kvinnliga fotbollsspelarnas prestationer i den journalistiska texten?

Vidare har vi, med utgångspunkt från Queckfeldt och Tolvheds teorier, också använt följande frågor i analysen av det empiriska materialet .

- Marginaliseras de kvinnliga fotbollsspelarnas prestationer?
- Beskrivs damfotbollsspelarna på ett infantiliserande sätt?
- Sexualiseras/objektifieras fotbollsspelarna?
- Trivialiseras spelarna eller deras spel?

Dessutom ingår en feministisk tolkning av artiklarna med utgångspunkt i radikalfeminism beskrivet och förklarat i Lena Gemzöes bok ”Feminism”.

- Hur kan man förklara gestaltningen utifrån radikalfeministiska teorier om normativ dualism?
- Vilka andra faktorer, förutom de radikalfeministiska, såsom tidsanda och jargong kan förklara en nedvärderande gestaltning av kvinnliga fotbollsspelare?

4 Metod och material

I den första delen av detta kapitel motiveras val av metod för både kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys. I den andra och tredje delen preciseras valet av material för båda delstudierna. Därpå följer en variabellista för textanalys och en sammanfattad analysmodell för innehållsanalys av text. Sist i avsnittet tar vi upp etiska avväganden och resonemang om tillförlitlighet och giltighet i studien.

4.1 Kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys

Vårt syfte är att undersöka den mediala bilden av kvinnliga fotbollsspelare i Aftonbladet och Expressen och för detta passade en kombination av kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys som undersökningsmetod, en så kallad metodtriangulering. De båda dataanalyserna kompletterar varandra. För båda gäller att forskningsfrågan måste vara förankrad i ett vetenskapsteoretiskt sammanhang, vilket den är i denna studie. När man använder sig av kvantitativ metod är det viktigt att man först bestämmer vad det är man vill undersöka, man utformar en premiss. Utifrån denna premiss måste man vara noga med sitt urval så att inte materialet påverkar resultatets validitet, undersökningens tillförlitlighet. Man måste med andra ord undersöka rätt saker.

Anledningen till att vi valde lagsporten fotboll är för att fotboll får mest utrymme i media av alla sporter. Ulf Wallin gjorde en studie av utrymmet olika sporter fick i sju dagstidningar under perioden 1895-1995. Fotboll låg klart på första plats under alla år (Wallin 1998, s. 68). Fotboll är en lagsport där lagen strävar efter att få in bollen i motståndarnas målbur.

Våra huvudsakliga variabler var hur stort utrymme artiklar om damfotboll fick på sportsidorna, könet på reportern och om det fanns en bild, huruvida denna var arrangerad eller inte.

Undersökningsmaterialet består av 206 artiklar från Aftonbladet och Expressen under en period av fyra dagar under varje världsmästerskap i damfotboll från 1991 till 2011. Det

strategiska urvalet grundades på antagandet att det under vissa dagar i ett mästerskap är mer intressant att bevaka matcherna och spelarna, än andra dagar. Allmänintresset för när Sverige spelar landslagsmatch beror på hur bra det går för laget och möjligheten att laget vinner en medalj. Spelar landslaget en match där de kan vinna hela mästerskapet är det troligare att bevakningen är större än om landslaget spelar en match som inte kan skörda större framgångar för nationen.

Det förväntade resultatet var att få reda på vilken typ av bild som var vanligast förekommande under respektive världsmästerskap och tidsperiod.

För att genomföra en kvantitativ analys krävs det att man först bestämmer vad det är man ska anteckna, vilka variabler som man vill undersöka och räkna. Vi utformade en kodblankett med variabler och variabelenheter som vi tyckte var passande för vårt syfte. För att undvika feltolkningar och för att ge studien en god transparens skrev vi tydliga tolkningsregler för vad som ska tolkas som till exempel en stor artikel eller arrangerad bild (Esaiasson 2012, s.200-201). Vi lät också en utomstående person testa att koda enligt våra definitioner och delade i princip på hälften av kodningsarbetet.

För undersökningen är arrangerade bilder klassificerade som bilder där det är uppenbart att fotografen och personen på bilden samarbetat, kanske spelaren tittar in i kameran eller på annat sätt befinner sig på en plats som känns medvetet vald. Denna definition kan tyckas subjektiv men vi hade inga problem att avgöra vilka bilder som kändes arrangerade och litar till att andra kodare inte heller kommer finna det svårt att avgöra. Till artikelns storlek räknas också rubrik, ingress, brödtext bild- och bildtext. Vi konsulterade varandra i bedömningen och var överens om vad som borde stå i kodschemat.

Efter en enkel testgenomgång bestämde vi 11 variabler med 37 variabelenheter (42 variabelenheter med kodare och kodningsdatum). Under arbetets gång uppstod ett behov av en extra variabelenhet och denna adderades utan att det blev nödvändigt att koda om tidigare analysenheter.

Metoden för den kvalitativa textanalysen är en diskursanalys av texter och bild från rapporteringen vid varje mästerskap. För vår kvalitativa analys av text och bild stödde vi oss på en massmedieretorisk analysmodell från "Nyheter - att läsa tidningstext". Författarna

menar att en analys av språk, berättarstruktur och faktaurval kan användas för en diskussion av den journalistiska textens innebörd (Lundgren, 1999, s.54-55).

Intresset riktades mot idéerna och att analysera diskursen. Aktörerna var mindre viktiga som avsändare förutom att de fick representera sitt kön i statistiken.

Val av variabler byggdes på tidigare forskning om medial gestaltning av kön. Helena Tolvhed och Eva Queckfeldt har båda analyserat bilden av kvinnliga idrottare (på bild) från 1948-1964 respektive 1948-1980. Båda studierna visade på att gestaltningen av kvinnliga idrottare präglas av: marginalisering, trivialisering, sexualisering och infantilisering. Dessa variabler preciseras i underkapitel 4.1.3.

4.1.1 Val av material för den kvantitativa undersökningen

Undersökningen avgränsades till att studera rapporteringen av Världsmästerskapen och inkluderade inte de Olympiska spelen eller Europamästerskapen, för att spara tid till att göra en god kvalitativ innehållsanalys.

Första världsmästerskapen i fotboll, för herrar, spelades 1930 i Uruguay. Första världsmästerskapen i damfotboll spelades 1991. De tre största landslagstävlingarna i fotboll för damer är i dag världsmästerskapen, Europamästerskapen och fotboll i de olympiska spelen. För herrar är fotboll i de olympiska spelen inte en lika högt ansedd landslagstävling. Men både inom damfotbollen och herrfotbollen är ett världsmästerskap en väl bevakad och högt ansedd tävling.

Datum: Vi valde ut två matchdatum från varje VM. Första gruppspelsmatchen eftersom det då är helt ovisst vilka Sveriges chanser är. Sedan gör vi valet mellan att studera sista matchen Sverige spelar eller den näst sista, beroende på om det är en bronsmatch eller semifinalmatch. Är Sverige med i semifinal finns det en chans att man kan vinna VM:et. Vi bedömer att intresset för denna match är större än när Sverige spelar bronsmatch, därför borde också bevakningen vara större. Datumerna är som följer:

17.11.91 - 18.11.91 (Sverige spelade gruppspelsmatch 17 november).

27.11.91 – 28.11.91 (Sverige spelar semifinalmatch 27 november).

05.06.95 – 06.05.95 (Sverige spelar gruppsspelsmatch 5 juni).
13.06.95 – 14.06.95 (Sverige spelar kvartsfinal 13 juni).
19.06.99 - 20.06.99 (Sverige spelar gruppsspelsmatch 19 juni).
30.06.99 – 01.07.99 (Sverige spelar kvartsfinal).
21.09.03 – 22.09.03 (Sverige spelar gruppsspelsmatch 21 september).
12.10.03 – 13.10.03 (Sverige spelar finalmatch 12 oktober).
11.09.07 – 12.09.07 (Sverige spelar första gruppsspelsmatchen 11 september).
14.09.07 – 15.09.07 (Sverige spelar andra gruppsspelsmatchen 14 september och förlorar).
28.06.11 – 27.06.11 (Sverige spelar gruppsspelsmatch 28 juni).
13.07.11 – 14.07.11 (Sverige spelar semifinalmatch 13 juli).

Det är mest intressant att undersöka vad som stod i Aftonbladet och Expressen eftersom de båda lägger större vikt vid sportbevakningen än dagspress. De återger även tv-sportens bevakning och passar därmed bättre för en diskursanalys. Tanken var att kommersiella tidningar bättre reflekterar vad läsaren helst vill ha eftersom dessa tidningar lever på att sälja lösnummer. Båda tidningar har nationell räckvidd också. Expressen har uppskattningsvis 1,7 miljoner läsare och Aftonbladet anses vara Sveriges största dagstidning.

Urval: Båda studierna gjorda av Tolvhed och Queckfeldt sträcker sig över minst två årtionden så vi tänkte att 20 år vore ett bra rättesnöre för hur vi skulle göra vårt urval. Vi valde en tidsperiod som inte var med i deras studier dels för att testa om deras resultat var giltiga längre fram i tiden och för att just damfotbollen etablerade sig vid tidpunkten för det första världsmästerskapet 1991. Vi väntade oss inte finna värst många omskrivningar av damfotbollen i Aftonbladet och Expressen om det inte hade varit för världsmästerskapen.

För varje världsmästerskap gjordes fyra nedslag (fyra datum) i varje tidning (48 nedslag totalt). Antalet artiklar varierade naturligtvis. Första gruppmatchen som Sverige spelade, näst sista matchen eller den sista matchen. I näst sista matchen är Sverige fortfarande med i turnering och har en chans att vinna. I den sista matchen är de antingen vinnare eller förlorare, med största sannolikhet förlorare. Alla dessa anledningar ökar intresset att se matchen eller att kommentera den på sportsidorna och således borde ämnet bevakas mer under dessa dagar. Vi avvägde alltså att dessa datum var optimala att undersöka för att hitta artiklar som främst skulle handla om matcherna och de kvinnliga fotbollsspelarnas insats. Kodningsschema finnes hos författarna.

4.1.2 Val av material för den kvalitativa undersökningen

Möjligheten fanns att välja ett typiskt material eller välja kritiskt för att det ställer saken på sin spets (Lundgren, 1999, s. 220). Utifrån ett kritiskt urval valde vi ut 13 artiklar, vi kände att detta inte skulle komma att göra vår studie alltför snäv då vi tack vare vår kvantitativa analys kan förklara vad som är vanligast förekommande. Vissa av de kvalitativt analyserade artiklarna har publicerats i dagarna mellan våra nedslag för den kvantitativa undersökningen och figurerar således inte i den kvantitativa undersökningen. De är dock publicerade under samma 2-3 veckor som mästerskapet spelats och urvalet blir därför motiverat. Detta tar vi hänsyn till i kapitlet om slutsatser och diskussion. Detta gjorde vi genom att gå igenom samma material som vi undersökt för den kvantitativa undersökningen och leta efter intressanta exempel. Problematiken med att vi i den kvalitativa innehållsanalysen inte valde artiklar från samma datum är att de kvantitativa och kvalitativa analyserna inte återspeglar varandra rakt av. Det är ett annorlunda urval. Inga slutsatser kan dras om artiklarna i den kvalitativa analysen som bygger på resultat från den kvantitativa.

Själva textanalysen är menad att fokusera på en enskild aspekt: kön. Här finns redan forskning med variabler som går att applicera på det av oss utvalda materialet.

4.1.3 Variabler för textanalys

Variablerna är valda utifrån vad tidigare forskning funnit vanligt förekommande i rapporteringen av damidrott (Queckfeldt och Tolvhed, Berg & Projansky).

Marginalisering (får mindre utrymme än män och utestängda från makt).

Trivialisering (framställa spelare och deras prestationer som något oviktigt eller alldagligt).

Sexualisering (göra sexuella anspelningar eller objektifiera kvinnliga spelare som kroppar).

Infantilisering (framställa kvinnliga spelare som barn eller omyndiga).

Disciplinering (kvinnor framställs som undergivna och deras prestationer som ett resultat av att de följt andras, ofta mäns, råd. De framstår som barn eller osjälvständiga).

Exiltillvaro (kvinnors idrott existerar vid sidan om männens, den riktiga idrotten.

Spelarnas insatser i utlandet påpekas och gör kvinnorna till ”kulturellt andra” på ett sätt som stärker den manliga idrottshegemonin).

Hus- och hemanknytning (fokus på kvinnor i egenskap av sexiga och omhändertagande partners och mödrar).

Bilderna bedömer vi som bidragande till diskriminering av kvinnoidrott utifall de är arrangerade (med hänsyn och beaktning till kontext).

4.1.4 Analysmodellen generaliserad i elva punkter

Punkterna är tagna från en analysmodell för textanalys ur *Nyheter – att läsa tidningstext* (Lundgren, 1999, s.54-55).

- Artbestämna texten genom att se på sammanhanget den förekommer i.
- Vad handlar artikeln om?
- Hur är materialet disponerat och vinklat?
- Hur är ordvalet, stilen och tonen i artikeln? Den språkliga gestaltningen?
- Reporterns förhållande till källor: är yttrandeverbena neutrala, är källorna subjekt eller objekt? Handlingskraftiga eller passiva?
- Vilken typ av scen skapar reportern för vår läsning?
- Dramatiseras händelsen genom regissering eller personifiering?
- Retoriska grepp, positiva eller negativa.
- Hur är bildspråket uppbyggt? Associationer?
- Hur framträder reportern?
- Problematiserar berättelsen?

Vi har för textanalyserna även inspirerats av Hellspong och Ledins tankar kring hermeneutisk analys. Det vill säga hur man går till väga för att tolka en text (Hellspong & Ledin 1997, s. 219-239). Till hjälp var även Esaiasson, Giljam, Oscarsson och Wängneruds avsnitt om texttolkning (Esaiasson, Giljam, Oscarsson & Wägnerud 2012, s.249-254).

4.1.5 Etiska avväganden och reliabilitet och validitet (tillförlitlighet och giltighet).

I textanalyserna har vi valt att skriva ut journalisternas namn. Detta har vi gjort för att det dels underlättar för andra forskare att kunna testa vår studie (det ger studien tillförlitlighet), och dels för att journalisterna är offentliga personer i sitt yrkesutövande. Artiklarna går att läsa i offentliga arkiv och byline, signaturen, är inte skyddad. Vi har inte haft för avsikt att hänga ut någon enskild journalist eller påstå att hen är bärare av någon ojämnställd åsikt. Journalisternas jobb är att bedöma fotbollsspelarna och därför borde även journalistens text tillåtas att bedömas.

Vi har strävat efter både hög tillförlitlighet och giltighet, även kallat reliabilitet och validitet. Genom att uppföra en kodbok med våra variabler och noggrant utföra ett kodschema kan den som vill genomföra vår studie igen för att testa tillförlitligheten i våra urval av artiklar och metoder. Vi inser att vår studie är begränsad i omfång detta på grund ut av den korta tiden vi har haft till förfogande men känner att syftet med studien kunnat uppfyllas till bästa förmåga.

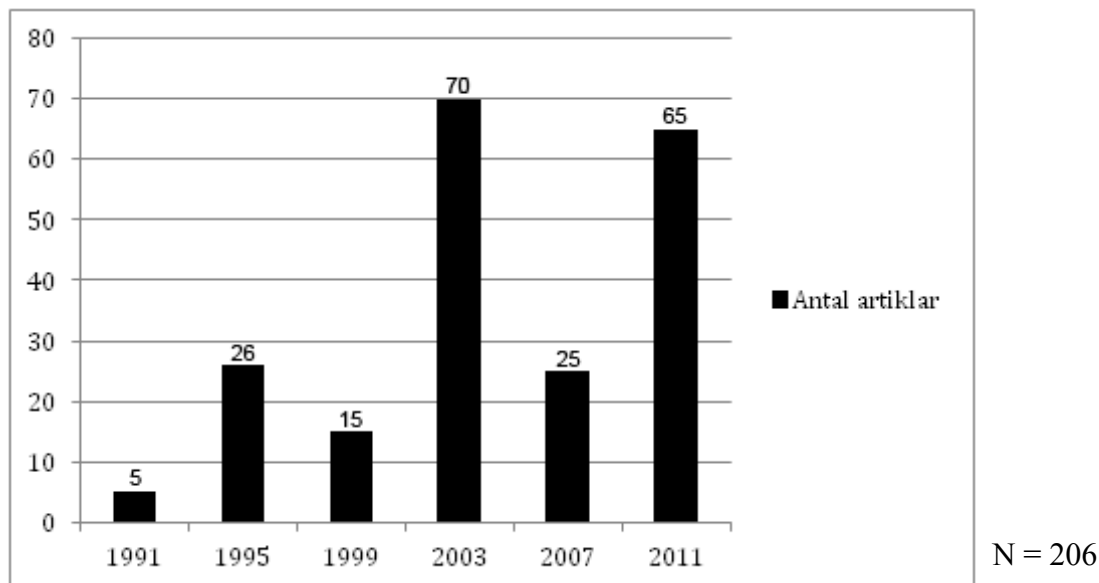
5 Resultat och analys

I den första delen av detta avsnitt presenteras resultat från den kvantitativa undersökningen. Sedan följer en analys av dessa utfall under rubriken kvantitativ analys med möjliga förklaringar till dessa siffror. Under denna rubrik besvaras också de frågeställningar som berör den kvantitativa undersökningen (se kapitel 2.2 Vetenskaplig frågeställning).

I den andra delen av detta kapitel presenteras resultaten från våra kvalitativa innehållsanalyser gjorda utifrån våra valda variabler för textanalys (se kapitel 3.1.3 Variabler för textanalys) och ur ett radikalfeministiskt perspektiv (se kapitel 2.1.1 Teoretisk utgångspunkt). Varje analyserad text står för sig själv och har ett nummer, samt rubrik, publiceringsdatum, tidning och författare angivet.

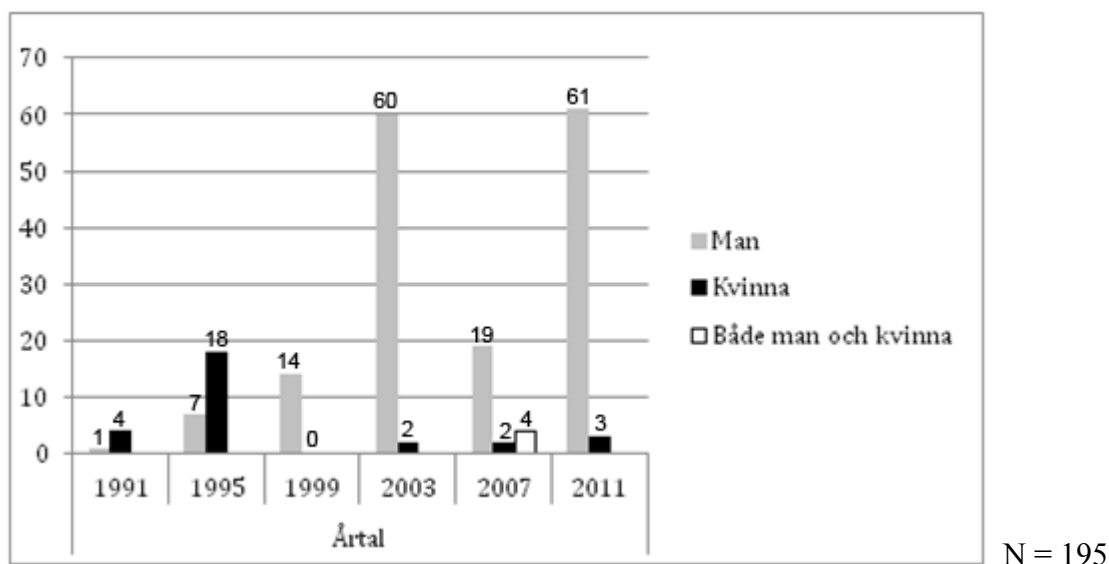
5.1 Den kvantitativa innehållsanalysen

I den kvantitativa innehållsanalysen framgick att det publicerades mest artiklar om VM i damfotboll under år 2003 och 2011 (se figur 1). Bevakningen av mästerskapet 2007 var mycket lägre än föregående och följande år, vilket är en detalj att notera. Graden av bevakning ökar under den undersökta 20-årsperioden, men ökningen har varit ojämn över tid.

Figur 1 Stapeldiagram över antalet artiklar i det undersökta materialet som berörde damfotbolls-VM under perioden 1991-2011.

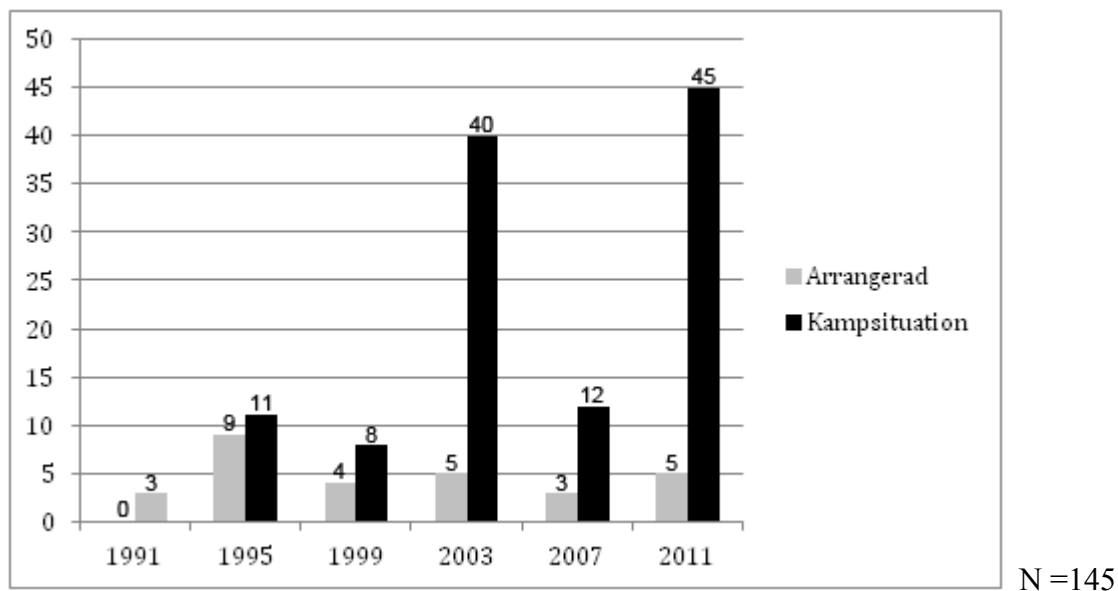
Vidare gick det i den kvantitativa innehållsanalysen att se en indikation på att bevakning och könet på reportern hänger samman (se figur 2). Under de år bevakningen var som störst var det nästan uteslutande män som skrev om VM i damfotboll. Högst andel kvinnliga reportrar var det under de två första mästerskapen som undersöktes.

Figur 2 Stapeldiagram som visar könsfördelningen mellan manliga och kvinnliga reportrar i det undersökta materialet.

Apropå D. Stanley Eitzens påpekande om att män på fotografier ofta skildras i kampsituationer och som aggressiva medan kvinnor ofta skildras i arrangerade bilder (Dahlén 2011, s.476) utläses en annorlunda bild i den kvantitativa innehållsanalysen (se figur 3).

Diagrammet i figur 3 visar hur många av bilderna som var arrangerade och hur många som var tagna i en kampsituation, alltså inte arrangerad. Förutom att det publicerades fler bilder under 2003 och 2011 går också att se att skillnaden mellan de två kategorierna var mycket mindre 1995 och att andelen arrangerade bilder är mycket mindre i förhållandet till antal bilder 2003 och 2011.

Figur 3 Stapeldiagram som visar hur många av bilderna, per år, i det undersökta materialet, som var arrangerade respektive tagna i kampsituation.

5.1.1 Kommentarer till den kvantitativa innehållsanalysen.

Här utgår vi från våra tidigare nämnda vetenskapliga frågeställningar för att tolka resultaten. Dessa frågeställningar är i kursiverad stil.

Har bevakningen av damfotboll ökat/minskat under den undersökta perioden?

Bevakningen av damfotbollens världsmästerskap var som störst år 2003 från USA (se figur 1). Anmärkningsvärt är att bevakningen gick ned rejält till efterföljande mästerskapet 2007 i Kina. Faktum är att bevakningen gick ned under nivåerna för mästerskapen 1995 i Sverige. Trots denna minskning år 2007 återvände bevakningen till en hög nivå 2011 i Tyskland. En nivå nästan i paritet med 2003 års nivåer.

Anledningen till minskningen 2007 förvånar men kan möjligen förklaras med att mästerskapet spelades i ett stängt land; Kina. Det geografiska och kulturella avståndet är nästan längsta möjliga. Sportjournalister vill förmodligen hellre åka till USA (2003) och bevaka fotboll framför att åka till Kina (2011) och göra detsamma, då det kulturella avståndet till USA är betydligt mindre än till Kina. Ytterligare en förklaring till nedgången i bevakningen 2007 skulle kunna vara att det svenska landslagets prestationer i mästerskapet var de sämsta i ett världsmästerskap dittills.

Sverige inledde med att överraskande bara få till ett oavgjort resultat i första matchen mot gruppens svagaste lag Nigeria. På Expressens sportlöp dagen efter matchen mot Nigeria (12 september) puffade man: ”Glöm kvartsfinal Sverige”. Tidningen Expressens uppgivenhet delades av Aftonbladet och bidrog säkerligen till att världsmästerskapet fick mindre utrymme. Sverige fortsatte sedan gruppspelen med att förlora resterande matcher mot USA och Nordkorea och tidigt åka ut ur mästerskapet.

Vid det första världsmästerskapet (1991) i Kina var bevakningen som minst under vår mätperiod. Logiskt kan tänkas om man utgår från att bevakningen blir större år för år. Nämnas bör dock att Aftonbladet skickade en reporter till Kina (Jill Lindberg) vilket indikerar att mästerskapet ändå var av viss relevans för redaktionen. Expressen gjorde inte detsamma.

Bevakningen gick sedan upp med mer än 400 procent (figur 1) till mästerskapet 1995 i Sverige. Detta skulle kunna förklaras med att turneringen spelades på hemmaplan och var enklare och mindre kostsam att bevaka. Bevakningen av mästerskapet nådde, som tidigare nämnt, högre nivåer än bevakningen för mästerskapet 2007.

Vidare minskade bevakningen sedan med nästan 50 procent till mästerskapet 1999. Detta går emot logiken att bevakningen skulle öka år för år i takt med jämställdhetsutvecklingen i

samhället. Mästerskapet spelades inte på svensk mark, utan i stället i USA och detta skulle kunna vara en av förklaringarna. Både Aftonbladet och Expressen hade skickat reportrar till mästerskapet men det utrymme mästerskapet fick i tidningarna hamnade ändå på relativt låga nivåer.

Anmärkningsvärt är också att bevakningen ökade med nästan 400 procent 2003 från 1999. Detta trots att mästerskapet spelades i samma land (USA) och att det bara är fyra år mellan mästerskapen. Att bevaka mästerskapet 2003 borde inte ha varit enklare än att göra detsamma 1999. Detta ser ut att i stället ha varit en prioriteringsfråga. Mästerskapet 2003 ansågs vara viktigare att bevaka än det 1999. Att Sverige vann silver i europamästerskapen två år tidigare (2003) kan ha spelat in i prioriteringen.

I vilken utsträckning skrivs artiklarna av manliga respektive kvinnliga reportrar?

De första två åren under den perioden vi undersökt var det fler kvinnliga bylines än manliga. Aftonbladet skickade Jill Lindberg att bevaka världsmästerskapet i Kina 1991 men i de senare världsmästerskapen stod de manliga reportrarna för huvuddelen av rapporteringen. Vi vet inte exakt hur könsfördelningen såg ut på redaktionerna, det spelar naturligtvis in i resultatet, men majoriteten av reportrarna var män. Inom journalistiken har det funnits specifika områden och ämnen som dominerats av kvinnor och som skulle rikta sig till en kvinnlig publik (Djerf-Pierre 2003, s. 47).

Föreställningen om att kvinnliga reportrar har en förförståelse och är bättre lämpade att rapportera om kvinnor, var vanligt ända in på 1990-talet. Kvinnor har genom hela århundradet behövt konkurrera med männen som till exempel Barbro Alving gjorde men på ojämlika villkor, de har alltid fått överbevisa sin duglighet och varit mer högutbildade än männen (Djerf-Pierre 2003, s.46). Har det inte fungerat har de tagit till ”specialiseringsstrategin” och gjort speciella kvinnoidor och husmorstidningar (Djerf-Pierre 2003, s. 47). Därför är vi inte förvånade att redaktionerna skickade en kvinnlig reporter när världsmästerskap i damfotboll också var en ganska ny företeelse och man var osäker på hur populärt det skulle bli.

Det som vi reagerar på är att männen flyttade in och tog över när världsmästerskapen fick större redaktionellt utrymme, vi kan inte låta bli att fundera på utifall det finns något samband

mellan bevakning och kön. Vid mästerskapen både år 1991 och 1995 skrevs majoriteten av artiklarna av kvinnliga reportrar för att sedan år 1999 helt lämna rum för de manliga reportrarna. Under vår mätperiod 1999 skrevs alla 14 artiklar av manliga reportrar. 2003 skrevs 60 artiklar av män och 2 artiklar av kvinnor. Denna överrepresentation av manliga reportrar fortsatte sedan över mästerskapen 2007 och 2011, se figur 2.

Hur vanligt förekommande är arrangerade bilder i artiklarna under den undersökta perioden?

Här kan man se en skillnad över tid, se figur 3. Flest antal arrangerade bilder var det 1995 och de utgjorde nära hälften av alla fotografier som publicerades. Anledningen behöver inte vara att kvinnosynen var mer objektifierande 1995 än de andra åren, det finns en tidsanda att ta hänsyn till. Många sportreportage som gjordes på 1990-talet skulle locka läsare och tittare och engagera dem i idrottsstjärnorna som individer eller kändisar (Wallin 1998, s. 99). Som exempel kan nämnas ett reportage från TV3 där hockeymålvakten Tommy Salo får en lektion i joddlning under VM 1998 i Schweiz. Ett helt irrelevant reportage med absolut ingen anknytning till hans uppgift i landslaget, men som skulle locka tittare.

Det var också vanligare med mindre allvarliga artiklar i perioder mellan matcher, mer som underhållningsjournalistik för att hålla intresset uppe för evenemanget. Däremot kan man spekulera i om de studier som Tolvhed och Queckfeldt gjorde på bilder från så sent som 1980-talet, ligger närmare i tiden till 1990-talet och att en förändring skedde gradvis fram till 2000-talet i takt med jämställdhetsutvecklingen i samhället. Självklart kan det också bero på en generell utveckling av sportjournalistiken som mer fokuserar på en saklig rapportering än på att skapa en populärkultur kring spelarna.

5.2 Den kvalitativa innehållsanalysen

Nedan följer 13 stycken textanalyser av artiklar från Aftonbladet och Expressen. De är valda utifrån ett kritiskt urval som ska synliggöra de faktorer som Queckfeldt, Tolvhed och Berg och Projansky menar bidrar till en negativ framställning av damspelarna. Anledningen till att textanalyserna är 13 till antalet är den vetenskapliga mättnad som vi anser är uppnådd då.

Textanalyserna är inte jämnt fördelade över studieperioden 1991-2011. Det var enklare att hitta exempel från de tidigare mästerskapen. Därför finns här fler texter från 1990-talet. Detta stöder vår slutsats om att sakligheten i rapporteringen blivit bättre under 2000-talet. Mer om detta under kapitel 6, slutsatser och diskussion.

5.2.1 Textanalys 1: Sverige chanslöst mot skolflickorna från USA.

Artikeln var publicerad i Aftonbladet 18 november 1991 och skriven av journalisten Jill Lindberg. Artikeln är publicerad efter damlandslagets första match i världsmästerskapen 1991. Sverige förlorade matchen mot USA med 3-2. Artikeln är således något av ett referat. Redan i rubriken kan man utläsa ett möjligt tecken på *infantilisering* (Eva Queckfeldt) när det amerikanska landslaget kallas "skolflickorna från USA". Ordet "skolflickor" framställer de amerikanska kvinnliga spelarna som omyndiga.

I andra stycket av brödtexten får läsaren förklaringen till valet av rubrik: "Hälften av lagets spelare kommer från ett college i North Carolina. Resten arbetar". Att utröna för läsaren är att "skolflickorna" studerar på college och således förmodligen är mellan 18 och 23 år gamla.

Att utröna går också att de andra spelarna "arbetar". Detta skulle kunna vara ett exempel på *trivialisering* (Queckfeldt, Tolvhed) då spelarna och deras prestationer framställs som något alldagligt, vid sidan om "arbetet". Och på tal om arbeten utanför fotbollsplanen får läsaren veta att: "Många av dem har mist sina jobb. De har inte fått ledigt för att satsa på fotboll och VM".

Reportern fortsätter att beskriva det amerikanska laget: "... för tre år sedan var detta ett nykomponerat lag där fotbollen inte togs på något större allvar". Även detta skulle kunna vara ett exempel på *trivialisering* (Queckfeldt, Tolvhed). I slutet av texten får läsaren träffa den svenska förbundskaptenen Gunilla Pajkull: "Förbundskapten Gunilla Pajkull hade inte långt till tårarna efter förlusten". Detta kan vara ett exempel på *infantilisering* (Queckfeldt, Tolvhed). Pajkull framställs här som svag i motgång och kanske även som ett gråtande barn.

5.2.2 Textanalys 2: Tvillingarnas löfte: Vi ska klara Japan.

Denna text var publicerad i Aftonbladet 19 november 1991 och skriven av journalisten Jill Lindberg. Texten är publicerad i dagarna mellan match och reportern lämnar därför

referatskrivandet för en berättelse. Denna gång om tvillingarna Helen och Ingrid Johansson som båda är i Kina med landslaget för att spela VM. Redan i ingressen tillskrivs tvillingarna en *exiltillvaro* (Berg och Projansky, 2003) när reportern berättar att:

”Tillsammans skall de se till att Sverige i dag vinner över Japan i damernas fotbolls-VM.”

Reportern känner det nödvändigt att poängtera att detta är ett fotbolls-VM för damer som existerar vid sidan om männens ”riktiga” fotbolls-VM. Detta på ett sätt som stärker den manliga idrottshegemonin (männens dominans i idrottsvärlden i egenskap av att vara män).

Båda tvillingarna beskrivs i början av brödtexten. Först får läsaren veta att Helen är ”en kvart äldre” och ”alltid varit steget före Ingrid”. Läsaren får även tidigt veta att tvillingarna ”ärvt sitt idrottsintresse av pappan som spelade fotboll”. Detta är ett exempel på *disciplinering* (Queckfeldt, Tolvhed): att tvillingarnas prestationer inom fotbollen skulle vara ett resultat av att de följt pappas råd.

Efter de tre första styckena inleds nästa stycke med mellanrubriken ”Hon är enda mamman” där läsaren får veta att Ingrid ”är den enda i 22-mannatruppen som har barn”. Att ”Emelie, snart två år, fick nästan mamma att avstå VM”. Att Ingrid ändå tog sig till VM i Kina förklaras med att barnvakt ordnades och att alla i Ingrids omgivning tyckte att hon skulle åka. Detta kan vara ett exempel på *Hus- och hemanknytning* (Berg och Projansky, 2003): att reportern lägger fokus på Ingrid i egenskap av omhändertagande moder.

Till texten följer en bild som är placerad ovanför texten. På bilden figurerar tvillingarna tillsammans i samma landslagströja. Tvillingarna har således klämt ihop sig för att få igenom båda huvudena genom tröjhalsen och därefter poserat för kameran. Bilden är det första man lägger märke till i artikeln. Kanske dels på grund av placeringen, men dels även på grund på grund av att den är arrangerad på ett så speciellt sätt. I vilket fall är bilden ett exempel på *infantilisering* (Queckfeldt, Tolvhed). Kvinnorna framställs på ett barnsligt sätt.

5.2.3 Textanalys 3: Brons-jublet.

Denna artikel var publicerad i Aftonbladet 30 november 1991 och skriven av journalisten Hans Nordlund. Texten är publicerad dagen efter damlandslagets sista match i

världsmästerskapen 1991 och blev den sista artikeln att publiceras om mästerskapet. Artikeln handlar dock inte om matchen. Läsaren får veta att landslaget vann brons dagen innan, men får till exempel inte veta vilket slutresultatet blev. I stället vinklas artikeln på Pia Sundhage, fixstjärnan, och det faktum att bronsmatchen var hennes sista i landslaget. Det faktum att resultatet helt glöms bort skulle kunna vara ett exempel på *trivialisering* (Eva Queckfeldt). Landslagets prestationer i mästerskapet framställs som något oviktigt.

Rubriken har nedryckare ”Pia Sundhage slutar efter största segern” och ingressen till artikeln handlar uteslutande om Pia Sundhage där hon även kommer till tals med två stycken citat.

Texten visar exempel på fenomen som kan vara *infantilisering* (Queckfeldt, Tolvhed). Till att börja med får läsaren i fjärde stycket av artikeln veta att ”Pia kan det här med tjejfotboll bättre än någon annan och har gått den långa vägen. Från det att hon började kicka boll med grabbarna hemma i Falköping”. Ordvalet ”tjejfotboll” liknar något som kan tänkas vara infantilisering (Queckfeldt, Tolvhed) och överraskar då reportern tidigare och senare i texten i stället väljer ordet ”damfotboll”.

I den senare delen av textutdraget finner vi något som kan vara *disciplinering* (Berg och Projansky) då reportern berättar att Sundhages karriär tog sin form bland ”grabbarna”.

Tre stycken av texten ägnas även åt det faktum att Sundhage är en ”underhållare”: ”... eller plockat fram gitarren på väg till eller från en match”. Detta skulle kunna vara ett exempel på *trivialisering* (Queckfeldt, Tolvhed) då Sundhages prestationer i fotbollskarriären får ge plats åt beskrivning av hennes persondrag.

En detalj att notera med artikeln är att den är författad av Hans Nordlund. Mästerskapet hade bevakats på plats av Jill Lindberg, som skrev alla Aftonbladets artiklar om mästerskapet. Men denna, den sista och summerande artikeln, skrivs i stället av Hans Nordlund. Och förmodligen hemma i Sverige.

5.2.4 Textanalys 4: Hon älskar fotboll – men hatar gräs.

Artikeln var publicerad i Expressen 4 juni 1995 och skriven av journalisten Susanne Hobohm. Artikeln är en enkel fråga-svar intervju med stort bilduppslag på Ulrika Kalte och en mindre textruta där hon fått svara på kunskapsfrågor om herrfotboll.

Författaren börjar med att beskriva vad Ulrika Kalte har på sig och hennes första frågor handlar om Ulrika Kaltes egen kroppsuppfattning och eventuell rädsla för att uppfattas som överdrivet muskulös. Författarens frågor om Ulrikas kropp är ett exempel hur författaren tänker utefter den normativa dualismen: Ulrika lever inte upp till en förväntad bild av hur en kvinna bör se ut. Författaren avslöjar också för läsaren vad hon tycker är normalt beteende för kvinnor:

”Klädd i trendigt linne och lång mönstrad kjol ser hon ut som vilken vanlig svensk tjej som helst. Men det är hon inte. Inte tillsammans med bollen.”

Författaren utgår från dualismen att kvinnlighet och fotboll är varandras motsatser. Hon verkar också anse att muskelstyrka är typiskt okvinnligt:

”Är du rädd för att se för krallig ut i baddräkten?”

Författaren fortsätter sedan intervjun med att jämföra herr- och damfotboll tills hon märker att intervjuobjektet blir irriterat. Denna jämförelse är ett exempel på hur författaren påpekar Ulrikas *exiltillvaro* (Berg och Projansky) som kvinnlig fotbollsspelare och påminner läsare och Ulrika om att damfotbollen existerar vid sidan av den mer prestigefulla herrfotbollen.

5.2.5 Textanalys 5: Föräldrarna fick jubla åt Kickis kanon.

Artikeln var publicerad i Aftonbladet 21 juni 1999 och skriven av journalisten Magnus Sundholm. Artikeln är publicerad efter Sveriges inledningsmatch av världsmästerskapen 1999 mot Kina. En match som förlorades med 2-1. Artikeln borde kanske därför skrivas som referat men så är inte fallet. Artikeln vinklas i stället på landslagspelaren Kristin ”Kicki” Bengtssons föräldrar, som är på plats i USA för att följa mästerskapet.

Bengtssons skott i krysset benämns i första stycket av ingressen men sedan vinklas artikeln helt och hållet på föräldrarna. Ingressen fortsätter:

”På läktaren ... satt mamma Gärd och pappa Lars-Anders och njöt.

– Jag fångade alltihop på video. Det här måste vi se igen, sa Lars-Anders stolt efter matchen”

Redan i ingressen kan vi alltså se exempel på möjlig *infantilisering* och *trivialisering* (Queckfeldt, Tolvhed). *Infantilisering* i det hänseende att pappa Lars-Anders ”fångat alltihop på video” som brukligt är vid juniormatcher i fotboll. *Trivialisering* i det hänseendet att Kristin Bengtssons prestation får ge plats åt mamma och pappa.

Bengtsson själv syns bara på två ställen i texten, i slutet, och då i form av citat: ”Även om jag inte hinner träffa dem så ofta är det härligt att de är här”, ”Jag har inte kommit över förlusten. Det ska Australien få sota för”.

I övrigt handlar artikeln uteslutande om Bengtssons föräldrar och det går att se tendenser till *infantilisering* och *trivialisering* genom hela texten. Utdrag med dessa tendenser ur brödtexten i turordning:

”Lite besvikna var de över att Sverige förlorade ... Men de tröstade sig med att deras dotter ... chockade kinesiskorna med långskottet ... ”.

”Gärd och Lars-Anders satt då bakom den kinesiska målburen och såg bollen komma farande mot nätmaskorna.

– Vi ställde oss båda upp och skrek rätt ut”.

– Vi ska hänga med ... fram till kvartsfinal. Vi är optimister. Dit ska de ta sig, sa Lars-Anders och kramade om sin dotter”.

”När Gärd och Lars-Anders i förrgår kväll åkte till San Francisco för att se stan reste Kicki och de andra tjejerna till Chicago ...”.

Här benämns landslagsspelarna även som ”tjejerna” och kan även detta vara ett exempel på *infantilisering*.

5.2.6 Textanalys 6: Pamela Andersson möter en pojkaktig damstjärna "Jag tyckte tjejerna var fjolliga".

Artikeln var publicerad i Expressen 21 juni 1999 och skriven av journalisten Pamela Andersson. Artikeln är publicerad dagen efter att första gruppspelsmatcherna spelats, Sverige förlorade med 1-2 till Kina.

Expressens Pamela Andersson möter Jane Törnqvist, innerback i Sveriges trupp till VM 1999 och också utsedd till 1997 års mest värdefulla spelare. Det första som författaren tar upp är Janes tidigare framgångar som barn och att hon som flicka hade stora framgångar när hon spelade i pojkserien. Men då blev hon misstagen för pojke och kallad Janne. Genom denna beskrivning av Jane målar författaren en bild av henne som annorlunda än "vanliga" flickor.

Pamela Andersson cirkulerar kring frågor om att herrarna tjänar pengar på sitt spel och att det är en stor skillnad mellan att spela damfotboll och att ha en "proffskarriär". Detta är enligt Berg och Projanskys teorier ett exempel på hur författaren placerar Jane i en *exiltillvaro* vid sidan om männens idrott. Författaren fortsätter göra just detta genom att jämföra Jane med manliga spelare och deras inkomster.

Jane bytte från pojklaget till flicklaget och författaren undrar vem som övertalade Jane, detta är ett exempel på *disciplinering*, Berg och Projanskys teori om att kvinnors prestationer framställs som ett resultat av att de följt andras råd: det påpekas att Jane gjorde vad hennes pappa tyckte var bäst och hon framstår som mindre självständig.

I slutet av intervjun syns ett tydligt exempel på *sexualisering* (Queckfeldt, Tolvhed) och hur författaren också *trivialiserar* (Queckfeldt, Tolvhed) Janes roll som landslagsspelare genom att fråga:

"– Skulle du klä av dig för att komma med på nån
'Sveriges-sexigaste-lista'?"

Om Jane Törnqvist skulle tänkas klä av sig för att komma med på en lista som inte har någonting alls med fotboll att göra, är tydligt ett exempel på hur hennes insats i landslaget inte är det primära, utan det är hennes könstillhörighet och förmåga att leva upp till den mediala bilden av en kvinna som är viktigast.

5.2.7 Textanalys 7: Malin – ett segervapen.

Artikeln var publicerad i Aftonbladet 22 juni 1999 och skriven av journalisten Lasse Sandlin. Artikeln är publicerad inför Sveriges gruppsspelsmatch mot Australien och av rubriken att döma ska läsaren få träffa landslagsspelaren Malin Gustafsson. Detta speciellt med tanke på att den arrangerade bilden till artikeln visar en på gräset liggande Gustafsson som får fotbehandling. Gustafsson kommer dock bara att synas i två stycken av brödtexten.

I stället inleder reportern den första tredjedelen av texten med att beskriva hur pass ”farlig” staden där man ska spela matchen, Washington, är. För att sedan avsluta beskrivningen med: ”Välkommen till USA:s farligaste stad, Malin Gustafsson och alla ni andra i damlandslaget”. När reportern beskriver hur farlig staden Washington är kan det se ut såhär:

”I måndagens Washington Post läser jag att i helgen sköts en man till döds och en sårades på Florida Avenue, att två män sårades svårt vid en ’Drive-By Shooting’ på Nova Avenue, och att en bomb desarmerats intill en skola”.

Detta är ett exempel på *trivialisering* (Eva Queckfeldt) i det hänseende att det ges så pass stor plats i artikeln framför fotbollsmatchen och i det här fallet, Malin Gustafsson. Läser den första tredjedelen kan Sveriges fotbollsmatch och Malin Gustafsson uppfattas som någonting mindre viktigt.

I ett av de styckena i artikeln där Malin Gustafsson återfinns även tecken till *sexualisering* (Eva Queckfeldt):

”Gentlemän föredrar blondiner’ hette ju en 50-talsfilm från Hollywood, och trots att blonda Malin (Gustafsson) med sina 19 år är yngst, så tog hon för sig bäst, av alla”.

Klart från artikeln är att reportern vill att Malin Gustafsson ska spela matchen mot Australien. Men är reportern här ”gentlemannen” som föredrar ”blondinen” Malin Gustafsson?

Det går sedan i efterföljande stycke att se tecken till både *trivialisering* och *sexualisering* när texten avslutas:

”Gentlemän föredrar blondiner’ hade två stjärnor. Marilyn Monroe var den ena, Jane Russel den andra – och om denna gamla bystdrottning, som i måndags fyllde 78, läser jag, att hon just

lämnat sitt 22-miljonershus i Montecito till försäljningen. Trött på att bo så stort sen gubben dog i våras”.

Trivialisering i det hänseende att texten avslutas med ett stycke som inte på något sätt har med världsmästerskapet att göra. *Sexualisering* i det hänseende att Jane Russel beskrivs som ”denna gamla bystdrottning”.

5.2.8 Textanalys 8: De ska fixa en ny midsommarfest.

Artikeln var publicerad i Aftonbladet 26 juni 1999 och skriven av journalisten Bengt Olsson. Artikeln är publicerad inför Sveriges sista gruppsspelsmatch mot Ghana på midsommarafton. Rubrikens ”De” syftar till de tre landslagsspelarna Ulrika Karlsson, Malin Andersson och Jane Törnqvist. Med ”ny midsommarfest” refererar reportern till midsommaren 1994 då herrlandslaget slog Ryssland med 3-1 på vägen mot bronsmedalj i mästerskapet.

De tre första styckena av brödtexten används för att återberätta just historien om herrlandslagets match från 1994 för att sedan nämna den match som är aktuell vid publiceringsdatumet:

”Kanske, kanske kan Ulrika Karlsson, Jane Törnqvist och Malin Andersson – vår blågula centrollinje – vara på väg att skapa något liknande”.

Detta skulle kunna vara ett exempel på *exiltillvaro* (Berg och Projansky). Damernas mästerskap existerar vid sidan om männens mästerskap, det riktiga mästerskapet. Damerna görs till ”kulturellt andra” på ett sätt som stärker den manliga idrottshegemonin.

Herrarnas mästerskap 1994 återkommer igen mot slutet av brödtexten och utgör även där ett eventuellt exempel på *exiltillvaro*:

”Då herrarna spelade VM 1994 valde vår landslagstrio bort midsommarfesten för att i stället se matchen på tv”.

Att landslagsspelarna fem år tidigare sett sina manliga kollegor på tv får här plats i artikeln och att vi skulle se något liknande i en omvänd situation (att damerna vunnit brons 1994 och herrarna spelat VM 1999) förefaller inte troligt.

På bilden till artikeln poserar de tre landslagsspelarna på huk med midsommarkransar i håret på en äng. Bilden är arrangerad och är ensam ett eventuellt exempel på *trivialisering* (Eva Queckfeldt). ”Midsommarvinkeln” på artikeln väljs av reporter och fotograf framför en ren idrottslig vinkel. Här framställs spelarnas prestationer som något mindre viktigt. I bildtexten går även att läsa:

”Ulrika Karlsson (till vänster) Malin Andersson och Jane Törnqvist har gjort sig midsommarfina”.

Denna bildtext skulle kunna vara ett exempel på *sexualisering* (Eva Queckfeldt). Landslagsspelarna objektifieras. Påpekas bör även att bildtexten är felaktig. Landslagsspelarna har inte gjort sig ”midsommarfina”. Kransarna har de fått av Aftonbladets utsända. Från ingressen:

”Men Aftonbladet kunde inte motstå frestelsen att bjuda våra stjärnor på en blomsterkrans”.

Ytterligare eventuella exempel på *sexualisering* och även *infantilisering* (Eva Queckfeldt) återkommer i det sista stycket av artikeln:

”Ta det som ett säkert tips, levererat från en amerikansk äng, av tre tjejer med blommor i håret ...”.

Sexualisering i det hänseende att skribenten återkommer till blommorna i håret och *infantilisering* i det hänseende att landslagsspelarna kallas ”tjejer”. Landslagsspelarna framställs som omyndiga i stycket.

5.2.9 Textanalys 9: Men lyssna till Shakespeare – och underskatta inte Ghana.

Artikeln var publicerad i Aftonbladet 26 juni 1999 och skriven av journalisten Lasse Sandlin. Artikeln publicerades samma dag som text 8 och är en krönika inför sista gruppspelsmatchen mot Ghana. Intressant att notera direkt är skribenten är densamma som i text 7. Från ingressen i text 9: ”Jag fick som jag ville: Malin Gustafsson ifrån start”.

Skribenten tycker även nu, fyra dagar efter text 6, att det är viktigt med hårfärgen på Malin Gustafsson:

”Blonda Malin, 19-åringen från Sunnanå SK i Skellefteå, är framtidens bollspelare”.

Detta skulle kunna vara ett exempel på *sexualisering* (Eva Queckfeldt). Att Malin Gustafsson har en blond hårfärg är irrelevant när det kommer till hennes prestationer inom sin idrott och skrivs ut av annan anledning. Förmodligen återkopplar skribenten till sitt resonemang från text 7 om att ”Gentlemän föredrar blondiner”.

I fjärde stycket av brödtexten går sedan att se ett eventuellt exempel på *exiltillvaro* (Berg och Projansky):

”Många träningar och två hårda matcher ger småskavanker och blåtiror, men sån är fotbollen. Även damfotbollen”.

”Damfotbollen” existerar här vid sidan av ”fotbollen” (herrfotbollen) men är lika i det hänseende att båda gör ont.

Efter detta stycke gör skribenten en inflikning med något som förefaller irrelevant och eventuellt även är ett exempel på *sexualisering*:

”Minns apropå att vara sliten när tjejerna i Öxabäck skulle skoja med salig Bruno Westerling på Borås Tidning. Vanligen alltid påklädda eller åtminstone handdukstäckta ställde de sig en gång helt näck framför Bruno. BeWe tog det som en man, mönstrade tjejerna uppifrån och ned – och sa sen:

– Ni ser sletna ut idag tjejer...”.

Artikeln i sin helhet är ett exempel på *trivialisering* (Eva Queckfeldt). Landslaget syns i mindre än hälften av texten och i stället citeras Shakespeare och skribentens vardag som utsänd beskrivs i de tre sista styckena av texten, helt utan koppling till det som reportern är utsänd för att bevaka. I stället tar amerikansk basket plats:

”Det är midsommarafton även i Chicago, jag har Bäska Droppar med mig men försöker beställa bord på Michael Jordan's Restaurant på North LaSalle Drive – var ska man se den femte NBA-finalen San Antonio Spurs - New York Knicks, om inte hos Mr Basket himself? - men här tar man inga reservationer. Däremot fick jag den stores hessa stämman rätt i örat, när jag ringde:

– Hi, this is Michael Jordan...

Numret, för dej som vill lyssna hemifrån, är 0091-312-644 3865. De sista fyra siffrorna kan, som man gör här i Staterna, bytas ut mot bokstäver. DUNK alltså”.

Läsaren lämnas här med ett telefonnummer till Michael Jordans restaurang i New York och landslaget faller i glömska.

5.2.10 Textanalys 10: Det är dags att vi får ett älskat damlag nu.

Artikeln var publicerad i Aftonbladet 27 september 2003 och skriven av journalisten Simon Bank. Artikeln är publicerad två dagar efter Sveriges andra gruppspelsmatch mot Nordkorea och är skriven som krönika. Med rubriken syftar reportern till att de nordiska grannländerna har damlandslag som är omhuldade av respektive befolkning och att det är dags för Sverige att få något likande. Reportern inleder med att berömma landslaget för deras öppenhet mot medier:

”Som sportskrivare med vana av att behöva armbåga sig fram för att höra välavlönade herrproffs säga ingenting är det en lisa för själen att följa det här laget. Man kan prata med dem. De säger saker”.

Tolkat utifrån Queckfeldts teorier går det att se exempel på *infantilisering* i mellanrubriken till just detta stycke, som lyder: ”Trevliga tjejer”. Ironiskt då att Victoria Svensson, målskytt i matchen mot Nordkorea, var 26 år gammal år 2003. Under hur lång del av livet är man egentligen ”tjej”?

Tolkat utifrån Berg och Projanskys teorier går det även att se tydliga exempel på *exiltillvaro* genom texten. Ett exempel på detta är när reportern först redovisar imponerande tittarsiffror för mästerskapen för att sedan förklara dem:

”Det kan mycket väl betyda att vi svenskar äntligen har lyckats hitta ett lag att följa, diskutera och älska även på tjejsidan”.

Kvinnornas idrottslag existerar här vid sidan om männens, riktiga, redan omhuldade idrottslag. Intressant med detta utdrag är även att reportern fortsätter att referera till spelarna som ”tjejer”. Faktum är att landslagsspelare kallas just ”tjejer” på inte mindre än sex ställen i artikeln. Alla dessa tillfällen är, tolkat utifrån Queckfeldts teorier, exempel på *infantilisering*. Reportern gör ett undantag när han ska beskriva anfallaren Hanna Ljungberg (då 24 år gammal): ”... en i alla avseenden så beundransvärd ung kvinna som Hanna Ljungberg”.

Ytterligare exempel på *exiltillvaro* går att se när reportern ska beskriva landslagsspelaren Hanna Marklund:

”... en Hanna Marklund som pratar som en fjällbäck och tacklar som en herrback”.

Att tackla som en ”herrback” är här normen och Marklund får av reportern beröm för att hon lever upp till den. När reportern sedan även ska beskriva Malin Moström jämför han henne med en manlig, och dessutom engelsk fotbollsspelare för att förklara spelartypen:

”... en Malin Moström som är det närmaste vi har en svensk Paul Scholes”.

Detta görs på ett sätt som stärker den manliga idrottshegemonin.

Ett sista exempel, tolkat utifrån Berg och Projansky, på *exiltillvaro* går sedan att se i slutet av artikeln:

”Sverige har redan en fotbollskultur, den får tjejerna gratis”.

Reportern syftar här till att herrarnas landslag redan är omhuldat av den svenska befolkningen och att ”tjejerna”, dittills vid sidan om den kulturen, kan bli en del av den.

5.2.11 Textanalys 11: Kaptenens make rasande: Domaren var en katastrof.

Artikeln var publicerad i Expressen den 13 oktober 2003 och skriven av journalisten Cecilia Garne. Artikeln är publicerad dagen efter finalen av världsmästerskapen 2003. En match Sverige förlorade mot Tyskland med 2-1. Efterspelet till finalmatchen kom att handla om den rumänska domaren, som fick kritik för sin insats. I denna artikel har reportern åkt/ringt hem till förbundskapten Marika Domansky Lyfors bostad i Vallentuna för att prata maken Ulf Lyfors och sonen Jocke.

Maken Ulf Lyfors är tränare för herrlaget GoiF Kåre i division 7 och intervjuas här med största sannolikhet i egenskap av make till förbundskapten snarare än som ”expert” inom fotboll.

Ulf Lyfors tar logiskt nog störst utrymme i artikeln. Ur ingressen:

”Ulf Lyfors, 60, skakade av ilska framför tv:n. I rutan gick ’Mackan’ och sparkade i gräset”.

Det genomgående temat i artikeln är, tolkat utifrån Berg och Projanskys teorier, den *hus- och hemanknytning* som förbundskapten Marika Domanski Lyfors tillskrivs. Ett exempel på *hus- hemanknytning* syns i slutet på artikeln:

”Det får bli rosor och champagne för att trösta ’Mackan’. Och grannarna tänker ordna ett privat välkomstparty för henne hemma på Nämndemansvägen i Vallentuna. – Som tur är, för här är kylskåpet tomt”.

Hemma behövs alltså ”mamma” för att kylskåpet inte ska eka tomt. Här läggs fokus på förbundskaptenen i egenskap av omhändertagande moder och partner, i stället för att fokusera på hennes och hennes landslags prestationer i världsmästerskapet.

Vidare publiceras citat av Ulf Lyfors som är tvivelaktiga, som när han får säga vad han tycker om domarinsatsen:

” – Varför ska VM vara en försöksverksamhet för talanglösa kvinnliga domare?”

Eller vad han tycker om rumänska domare:

” – En domare från Rumänien! Va! Vad har de för liga?! Det är som att ha korpdomare i allsvenskan!”

Tolkat utifrån Queckfeldts teorier går det i artikeln även att se exempel på infantilisering:

”Han (Ulf) såg att Marika grät. – Det här kan hon inte glömma. Jag lider med henne”.

Förbundskapten Domanski Lyfors framställs här som barn och inte tillräckligt stark för att glömma och lägga matchen bakom sig.

5.2.12 Textanalys 12: Stjärnornas modeoffensiv.

Artikeln var publicerad i Expressen den 11 september 2007 och skriven av journalisten Marcella Mravec. Artikeln publicerades samma dag som det svenska landslaget skulle göra sin första match i världsmästerskapet 2007 mot Nigeria. Artikeln handlar dock inte om världsmästerskapen utan i stället om projektet ”Girls just wanna have fun”. Ett reklamprojekt i vilket VM-spelare poserar som fotomodeller för Ldb Marketing (även huvudsponsor för Ldb FC Malmö).

Artikeln i sin helhet är, tolkat utifrån Queckfeldts teorier, ett tydligt exempel på trivialisering. Ironiskt är att andra meningen i ingressen lyder:

”Men projektet ’Girls just wanna have fun’ handlar inte alls om fotboll – utan motorcyklar och högklackat”

På samma sätt handlar denna artikel inte alls om fotboll. VM-spelarnas prestationer i världsmästerskapet framställs som något oviktigt.

Ironiskt blir det igen när reportern frågar projektledaren Mårten Hedlund:

”Så damfotboll är inte tillräckligt intressant i sig?”

Att Hedlund på frågan svarar ”Tydligen inte” bidrar till *trivialiseringen*.

Tolkat utifrån Queckfeldts teorier går det även att se exempel på sexualisering i första stycket av brödtexten:

”Lotta Schelin har redan gjort det. Testat jobbet som modell. Lagom till Sveriges VM-premiär får dessa landslagsstjärnor sällskap. VM-spelarna Therese Lundin, Therese Sjögran och Nilla Fischer poserar alla framför kameran.”

Landslagsspelarna objektifieras i artikeln.

5.2.13 Textanalys 13: Använd er urkraft.

Artikeln var publicerad i Aftonbladet den 28 juni 2011 och skriven av journalisten Simon Bank. Artikeln är publicerad inför Sveriges första gruppsspelsmatch i världsmästerskapen 2011 mot Colombia och är skriven som en krönika. Redan i nedryckaren till rubriken går det, tolkat utifrån Queckfeldts teorier, att se ett tydligt exempel på *infantilisering*:

”Nu är det dags – gå ut och visa att ni är vuxna”

Här framställer reportern landslagsspelarna som omyndiga och uppmanar dem att gå ut till match och motbevisa honom.

Ytterligare exempel på *infantilisering* i texten går sedan att se när reportern ska beskriva motståndaren, Colombia, efter att ha sett deras träning:

”Det var så varmt att skuggorna kokade, men det gick ändå att se att ett av lagen såg ut som juniorer – småttiga, små, lite fumlige ...”

Eller när reportern ska avrunda texten och sammanfatta förutsättningarna:

”Sverige möter ett juniorlag i Leverkusen i dag.”

Tolkat utifrån Berg och Projanskys teorier går det även att se ett tydligt exempel på *disciplinering* när reportern bedömer Sveriges chanser att lyckas i världsmästerskapet.

”... det finns en mjukhet i den svenska truppen som syns i alla mediestrategier, alla slutna spelarmöten, skräcken för att sticka ut hakor, näsor, fötter.”

Landslagsspelarna framställs i detta exempel som undergivna, osjälvständiga och oförmögna att ta plats.

5.2.14 Sammanfattande kommentar till den kvalitativa textanalysen

Något oväntat var det fler kvinnliga än manliga journalister som skrev artiklar där vi fann exempel på sexualisering. Genom att ta upp för sporten ovidkommande frågor som om damspelarna övervägt att vika ut sig eller hur de ser på sin muskulösa kroppsbyggnad, flyttar journalisterna fokus från spelarnas roll som just spelare. Det fanns artiklar som nästan helt bygger på vad Berg och Projansky kallar hus- och hemanknytning, då spelaren framställts som främst omhändertagande partner eller moder.

Av de begrepp utifrån vilka vi analyserat texterna med så är disciplinering (Berg och Projansky) det som förekommer minst. Med disciplinering menas att spelaren framställs som undergiven och nått framgång tack vare att de följt andras (mäns) råd. Däremot kallades damspelarna väldigt ofta för tjejer, vilket är ett exempel på vad Queckfeldt och Tolvhed kallar för infantilisering. Ordet tjej insinuerar att personen är omyndig eller rentav ett barn. Och barn spelar som bekant inte på elitnivå.

På vissa ställen jämförs damlandslaget och damspelarna med herrlandslaget och herrspelare något som målar ut herrarna som norm för damerna och deras spel. Att herrlandslaget skulle jämföras med damlandslaget på detta sätt förefaller otroligt. Detta är ett tydligt exempel på den normativa dualismen där herrarna utgör normen för vad som är bra fotboll.

6 Slutsatser och diskussion

6.1 Ojämn ökning i utrymme

Utrymmet svenska landslaget i damfotboll har fått i kvällspressens två största tidningar har inte ökat stadigt år för år. Visst är utrymmet mycket större i dag än det var 1991, men ökningen har inte varit jämn år för år utan har istället varierat: 1995 fick landslaget mer utrymme på Aftonbladet och Expressens sidor än mästerskapet 1999, och 2003 fick landslaget mer utrymme än 2007. Detta kan antas bero på geografiska avstånd till mästerskapen, och som en följd av avståndet en tidsskillnad som påverkar möjligheten att få med resultatet i tryck utan att det blir inaktuellt. En annan delförklaring till mager bevakning, är när landslaget underpresterade i mästerskapet (som mästerskapet 2007 då Sverige åkte ut redan i gruppspellet). Därför skapades inte samma uppslutning kring landslaget bland allmänheten och ett lägre allmänt intresse. Ett gott exempel på när det allmänna intresset var stort, var under mästerskapet 2003, då Sverige vann silver och det publicerades 70 artiklar (största antalet i vår studie) om landslaget under de dagar vi undersökte.

6.2 Kvinnliga reportrar mer sexistiska

En intressant observation vi kunde göra var att det i de analyserade texterna oftare förekom att kvinnliga reportrar lade fokus på kvinnliga spelares utseende och kvinnlighet än att manliga reportrar gjorde det. Man får ta i beaktande att just dessa sexistiska exempel skrevs då kvinnliga reportrar var fler än de manliga i rapporteringen av damfotboll. En radikalfeministisk tolkning av detta skulle vara att när damfotbollen var lägre nyhetsvärderat fick de lägre värderade reportrarna, kvinnorna, bevaka damfotbollen som en "kvinnofråga". Så fort bevakningen av damfotboll ökade och damfotboll blev högre värderat än tidigare så tog män över rapporteringen. Detta för att professionalisering av fotbollen förflyttade

åtminstone journalistiken om damfotbollen till den manliga halvan av den normativa dualismen, eller till den ”riktiga” fotbollsjournalistiken. Och där behövs inga kvinnliga reportrar för att specifikt rapportera och tolka händelser som har med kvinnor att göra. Samtidigt tar de manliga journalisterna över den sexualiserande gestaltningen.

Dessa kvinnliga journalister skulle också kunnat, i sin ambition att erövra ett manligt territorium, försökt efterlikna och härma manligt beteende för att bli accepterade. Ett resultat av den liberala feminism som hjälpt dem till den position de hade som reportrar på ett så manligt område som en sportredaktion. Enligt liberalfeminismen konkurrerar könen på samma villkor eftersom de är lika förnuftiga. På många områden har denna tanke om lika villkor mellan könen för konkurrens lett till att kvinnor axlat ett manligt beteende för att lyckas i organisationer och på arbetsplatser dominerade av män och deras utgångspunkt.

6.3 Männens tar över bevakningen

Resultatet av vår kvantitativa studie visade att manliga reportrar tagit över rapporteringen från kvinnorna som var i majoritet under de första mästerskapen i vår studie. När damfotbollen blev en angelägenhet på sportredaktionerna fick de högre aktade sportjournalisterna i uppdrag att bevaka dem. Och då dessa ofta är män blev följden att damfotbollen bevakades av manliga reportrar. Detta stämmer överens med den feministiska teorin nämnd i ovanstående slutsats, men förklaringen ligger inte i att man gav uppdraget till männen för att de var bättre i egenskap av att de var män. Förklaringen ligger istället i att dessa manliga reportrar sedan tidigare varit tidningens profiler.

6.4 Liten överensstämmelse med tidigare forskning

Tidigare forskning av D. Stanley Eitzen har visat att kvinnor oftare än män är med på arrangerade bilder (där det är tydligt att fotografen dirigerat spelaren för en bild) och att män fångas på bild i kampsituationer (där spelaren är aktiv under träning eller match). Vår studie av världsmästerskapen i damfotboll från 1991 till 2011 visade att 1995 och 1999 var cirka hälften av bilderna arrangerade men att trenden vände 2003 då de arrangerade bilderna bara utgjorde cirka 15 procent av alla bilder. D. Stanley Eitzen menade att de arrangerade bilderna stal fokus från kvinnliga spelares prestationer och nedvärderade deras insats.

I vår studie har vi inte jämfört hur det stod till med arrangerade bilder hos de manliga spelarna och vi kan inte dra några slutsatser om arrangerade bilder i stort har sjunkit eller om vårt resultat pekar på att arrangerade bilder på just kvinnliga spelare har minskat. Men vi kan konstatera att under perioden då de viktigaste matcherna, för Sveriges räkning, spelades så var de arrangerade bilderna inte lika vanligt förekommande på 2000-talet som de var på 1990-talet.

En möjlig förklaring till förekomsten av en del löjliga arrangerade bilder på kvinnliga spelare, såsom bilden på tvillingarna i en tröja, kan vara att journalistiken var mer personorienterad på 1990-talet överlag och att man ville dra uppmärksamhet till personen. Artiklar som fokuserade på det privata hos idrottaren eller var skrivna med mer underhållningsvärde, var mer vanliga då än de är i dag. Personorientering på dagstidningarnas sportsidor ökade kraftigt runt 1975 och låg 1995 på 23 procent huvudsakligen personorienterade artiklar (Wallin 1998, s. 99).

Tidigare forskning av Helena Tolvhed och Eva Queckfeldt samt Berg och Projansky menade att den mediala framställningen av kvinnliga idrottare utmärktes av egenskaper som nedvärderade deras insatser som idrottskvinnor. Vi letade efter exempel på dessa utifrån deras definition av egenskaperna och den radikalfeministiska teorin om den osynliga normativa dualismen som delar upp manligt och kvinnligt i bra och dåligt. I de analyserade texterna fann vi att tidigare forskning från 1948-1980 i många fall fortfarande var relevant, speciellt fram till 2003. Därefter blev det svårare att hitta exempel på marginalisering, infantilisering, trivialisering och sexualisering. Det saknades inte exempel under 2000-talet men de var betydligt färre och svårare att tolka utefter teorierna om medial framställning av kvinnor.

Den radikalfeministiska teorin menar att den mediala framställningen av kvinnan är objektifierande och vår studie stödjer till viss del denna teori. Men bristen på nedvärderande framställningar under de två sista mästerskapen i det undersökta materialet (2007, 2011) pekar på att framställningen av kvinnliga fotbollsspelare i Aftonbladet och Expressen inte är lika nedvärderande som den varit, om man tolkar materialet utifrån Tolvhed och Queckfeldt, Berg och Projanskys teorier som vi valde att göra.

6.5 Ökad saklighet i rapporteringen.

Journalisterna på Aftonbladet och Expressens sportsidor har till synes genomgått en professionalisering och de skriver om damlandslaget med större respekt och tar damfotbollen på större allvar. Sportreportrarna av i dag, som Simon Bank, Jennifer Wegerup och Tomas Pettersson uppfattar vi som genuint intresserade av sporten och professionella i sin gestaltning av den. Detta intresse och seriositet upplevde vi saknades under de tidigare åren i vår studie då sportjournalister som Jill Lindberg, Mia Strand och Lasse Sandlin gestaltade damlandslaget för respektive kvällstidning. Det är också i de sistnämnda reportrarnas texter som vi hittar skräckexemplen på infantilisering, sexualisering, trivialiseringen och marginalisering och hus- och hemanknytning så som Tolvhed, Queckfeldt, Berg och Projansky beskrivit dem. Även om dessa teorier inte är våra egna är vi benägna att erkänna att deras teorier med enkelhet går att applicera vid textanalys. Det pekar på att en nedvärderande medial framställning av kvinnliga idrottare har funnits och i viss utsträckning fortfarande finns.

6.6 Avslutande diskussion och förslag till vidare forskning

Vi hade förväntat oss en ökad bevakning av världsmästerskapen för var år som gick men det geografiska avståndet och hur bra det gick för landslaget spelade en stor roll för vilket utrymme damlandslaget fick i Aftonbladet och Expressen. Dessa faktorer är vanliga begrepp för att förklara nyhetsvärdering i stort men när sådana faktorer inte nämnvärt påverkar bevakningen av när herrarna spelar landskamp i fotboll så är det värt att notera när de verkar spela roll för hur stort utrymme damlandslaget får.

Andelen arrangerade bilder stämde inte heller överens med våra förväntningar, de var betydligt färre och mindre sexistiska än vi trodde de skulle vara. Då det visade sig att D. Stanley Eitzens teori om arrangerade inte gällde på majoriteten av bilderna i vår studie kan detta vara ett tecken på förändring och vi skulle vilja se vidare forskning på ämnet. D. Stanley Eitzens studie publicerades 2003 och en bredare studie utförd närmare vår egen samtid skulle kunna ge en bättre indikation på om det skett en utveckling i den bildliga mediala framställningen av kvinnliga idrottare.

Vid vissa tillfällen under studien kände vi att vi velat göra jämförelser med herrfotbollen och hur framställningen av herrarna skiljer sig från damernas. Vi tror att en sådan studie skulle kunna komplettera vår egen och bidra till forskningsfältet om medial framställning av kvinnor och män i idrott. Studien skulle också kunna utökas till andra sporter och på lägre nivåer än världsmästerskap (allsvenskan).

7 Källförteckning

Källmaterial

- Ali-Lindqvist, Ida. (2011, juli, 9). Pontus Kåmark – bör be om ursäkt – eller bytas ut. *Aftonbladet*, s. 6.
- Andersson, Pamela. (2011, juli, 8). Kåmark ska ha en eloge – han särbehandlar inte. *Expressen*, s. C 6.
- Bergström, Kristoffer. (2011, juli, 7). Bragd – då sågas de. *Aftonbladet*, s. B 8-9.
- Hellgren, Anna. (2011, juli, 9). Könens bollspel. *Expressen*, s. 6-7.
- Laul, Robert. (2011, juli, 7). Laul: Har aldrig upplevt en lika feltajmad expertkommentator. *Aftonbladet*, s. B 8.
- TV4. (2004) *Årsredovisning 2003*. Stockholm: Tryckindustri Information.

Artiklar för kvalitativ analys

- Textanalys 1. Lindberg, Jill. (1991, november, 18). Sverige chanslöst mot skolflickorna från USA. *Aftonbladet*, s. 30.
- Textanalys 2. Lindberg, Jill. (1991, november, 19). Tvillingarnas löfte: Vi ska klara Japan. *Aftonbladet*, s. 31.
- Textanalys 3. Nordlund, Hans. (1991, november, 30). Brons-jublet. *Aftonbladet*, s. 29.
- Textanalys 4. Hobohm, Susanne. (1995, juni, 4). Hon älskar fotboll – men hatar gräs. *Expressen*, s. 26.
- Textanalys 5. Sundholm, Magnus. (1999, juni, 21). Föräldrarna fick jubla åt Kickis kanon. *Aftonbladet*, s. 24.
- Textanalys 6. Andersson, Pamela. (1999, juni 21). Pamela Andersson möter en pojkaktig damstjärna ”Jag tyckte tjejerna var fjolliga. *Expressen*, s. 4.
- Textanalys 7. Sandlin, Lasse. (1999, juni, 22). Malin – ett segervapen. *Aftonbladet*, s. 29.

Textanalys 8. Olsson, Bengt. (1999, juni, 26). De ska fixa en ny midsommarfest. *Aftonbladet*, s. 23.

Textanalys 9. Sandlin, Lasse. (1999, juni, 26). Men lyssna till Shakespeare – och underskatta inte Ghana. *Aftonbladet*, s. 23.

Textanalys 10. Bank, Simon. (2003, september, 27). Det är dags att vi får ett älskat damlag nu. *Aftonbladet*, s. 6.

Textanalys 11. Garne, Cecilia. (2003, oktober, 13). Kaptenens make rasande: Domaren var en katastrof. *Expressen*, s. 14.

Textanalys 12. Mravec, Marcella. (2007, september, 11). Stjärnornas modeoffensiv. *Expressen*, s. B 5.

Textanalys 13. Bank, Simon. (2011, juni, 28). Använd er urkraft. *Aftonbladet*, s. B 2.

Artiklar för kvantitativ analys från perioderna:

17.11.91 - 18.11.91 (Sverige spelade gruppspelsmatch 17 november).

27.11.91 – 28.11.91 (Sverige spelar semifinalmatch 27 november).

05.06.95 – 06.06.95 (Sverige spelar gruppspelsmatch 5 juni).

13.06.95 – 14.06.95 (Sverige spelar kvartsfinal 13 juni).

19.06.99 - 20.06.99 (Sverige spelar gruppspelsmatch 19 juni).

30.06.99 – 01.07.99 (Sverige spelar kvartsfinal).

21.09.03 – 22.09.03 (Sverige spelar gruppspelsmatch 21 september).

12.10.03 – 13.10.03 (Sverige spelar finalmatch 12 oktober).

11.09.07 – 12.09.07 (Sverige spelar första gruppspelsmatchen 11 september).

14.09.07 – 15.09.07 (Sverige spelar andra gruppspelsmatchen 14 september och förlorar).

28.06.11 – 27.06.11 (Sverige spelar gruppspelsmatch 28 juni).

13.07.11 – 14.07.11 (Sverige spelar semifinalmatch 13 juli).

Litteraturlista

Dahlén, Peter. (2008), *Sport och medier*, Kristiansand : IJ-forlaget.

Djerf-Pierre, Journalistikens kön. Fältets struktur och logik under 1900-talet, *Kvinnovetenskaplig tidskrift nr 2/2003*.

Gemzöe, Lena. (2002), *Feminism*, Stockholm : Bilda.

Esaiasson Peter, Gilljam Mikael, Osacarsson Henrik, Wängnerud Lena. (2012) *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nohrstedts Juridik AB.

Hellspong Lennart, Ledin Per. (1997) *Vägar genom texten : handbok i brukstextanalys*, Lund : Studentlitteratur.

Lundgren Kristina, Ney Birgitta, Thurén Torsten. (1999), *Nyheter: att läsa tidningstext*, Stockholm : Ordfront Förlag AB.

Thurén Torsten. (2007) *Vetenskapsteori för nybörjare*, 2 upplaga, Malmö : Liber AB.

Wallin Ulf. (1998), *Sporten i spalterna : sportjournalistikens utveckling i svensk dagspress under 100 år*, Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Univ. (JMG).

Persson, Jessica, "Damfotboll i massmedia". Lunds Universitet, Sociologiska Institutionen, Uppsats Soc 344, 41-60 p, vårterminen 2002.

Elektroniska källor

Nätkälla 1: Ali, Ida, "Lasse Anrell – en kebab med allt" Feministiskt Perspektiv, 2012-02-17, <http://feministisktperspektiv.se/2012/02/17/lasse-anrell-en-kebab-med-allt/> (Hämtad 2012-05-18)

Nätkälla 2: AP, "Annika first woman in PGA Tour event since '45" ESPN, 2003-02-12, <http://sports.espn.go.com/golf/story?id=1506978> (Hämtad 2012-05-18)

Nätkälla 3: BBC, "Backlash over Johansson's remarks" BBC, 2005-06-17, <http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/women/4102440.stm> (Hämtad 2012-05-18)

- Nätkälla 4:** Christenson, Marcus, "Soccer chief's plan to boost women's game? Hotpants", The Guardian, 2004-01-16, <http://www.guardian.co.uk/uk/2004/jan/16/football.gender> (Hämtad 2012-05-18)
- Nätkälla 5:** Filipsson, Camilla, "Varför visas sport i andra kanaler när TV4 Sport finns?", TV4, 2011-08-09, <http://po.tv4.se/fragor-svar/kanaler/varfor-visas-sport-i-andra-kanaler-nar-tv4-sport-finns/> (Hämtad 2012-05-18)
- Nätkälla 6:** Flinck, Johan, "Det är ett jävla trams", Aftonbladet, 2007-04-19, <http://www.aftonbladet.se/sportbladet/article10927952.ab> (Hämtad 2012-05-18)
- Nätkälla 7:** P3 Sport, "Per-Olov Börjesson vill ha fotbollsdräkter med bjällror" Sveriges Radio, 2011-03-01, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=4049&artikel=4376606> (Hämtad 2012-05-18)
- Nätkälla 8:** Potter, Jerry, "Singh says Annika 'doesn't belong' on PGA Tour" USA Today, 2003-05-12, http://www.usatoday.com/sports/golf/pga/2003-05-12-singh_x.htm (Hämtad 2012-05-18)
- Nätkälla 9:** TT, "Fotbollsdamer i skönhetstävling" Dagens Nyheter, 2008-07-09, <http://www.dn.se/sport/fotboll/fotbollsdamer-i-skonhetstavling?rm=print> (Hämtad 2012-05-18)
- Nätkälla 10:** TT, "Kjolar ska locka fler till badmintonmatcher" Sveriges Radio, 2011-04-20, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=179&artikel=4465895> (Hämtad 2012-05-18)

8 Bilagor

8.1 Analysenheter och variabler

Analysenheter:

Av kodningsschema framgår publiceringsdatum, skribent och tidning. Kodningsschema finns hos författarna.

1. Fiasko i VM – och Paijkull sparkas.
2. Paijkull pekar ut VM-målet.
3. Sverige chanslöst mot skolflickorna från USA.
4. Sverige föll i VM-semifinal i dag.
5. Svensk fotboll går åt fel håll.
6. ”Zäta” är VM:s affischnamn.
7. Vad var det som hände?
8. ”Kicki” offerar allt för fotbollen.
9. Förlåt mig.
10. Hej då, Elisabeth.
11. Klubben sparkade Linda – hon var för bra.
12. VM-varning.
13. Hela Sveriges landslag.
14. Duschar du med tjejerna?
15. Varning – det finns en ”Romario” även i det här brassegänget.
16. ... och en kusin till en världsmästare.
17. De ska ge oss en drömstart.
18. Här blir festen en svensk mardröm.
19. Romario, Roseli... nu orkar vi inte fler lirare.
20. Kalte förtvivlad efter premiären – hon skulle ju fixa drömstarten.
21. ”Jag ska se till att höja tempen på tjejerna”.
22. Här är en tjej helt utan premiärnerver.

23. Andeléns blågula mål ska bli flera.
24. Lugn, svenskor – ni vinner på bredden i kväll.
25. Huliganer? Nä, här är det bara gulliganer...
26. Trion som kan förstöra festen.
27. ... och plötsligt så blev allt så tyst.
28. Syndabacken: ”Jag brukar ju inte missa mina straffar...”
29. ... och här gör Ledinge sin sista räddning i landslaget.
30. Glöm – och ladda för OS.
31. Tack, tjejer – ni är värda fem plus.
32. Varsågod, damernas.
33. ... men de förra USA-hjältarna har ingen koll på vilka de är.
34. Sverige föll i morse.
35. ... men hemmafavoriterna vann premiären – inför 79 000.
36. Tipsaren.
37. Norges målvakt kämpar mot smärtorna.
38. Jodå, den amerikanska drömmen lever fortfarande för Anna.
39. Malin räddade OS-plats i morse.
40. Alla fakta inför fotbollsfesten.
41. ”Det vore rena drömmen att slå Kina i VM”.
42. Föräldrarna fick jubla åt Kickis kanon.
43. Hon är Sveriges största skräck.
44. Norska järnlady Medalen: Det vore underbart att slå Sverige igen.
45. Ulrika Karlsson: Det här är mitt livs viktigaste match.
46. Sverige föll tungt i morse.
47. ”Dödens grupp – den är värre än så”.
48. Svensk seger vore en bragd med stort B – stor som en amerikansk basebollmage.
49. Nordkorea övertygade i premiären: Vi ska vara försiktiga men inte rädna.
50. Stort målvaktsspel låg bakom norsk seger: Hon kan avgöra matcherna själva.
51. USA:s doldis som ska fälla svenskorna.
52. Välkommen till VM, Hanna.
53. Blågult blev helt krossat – men drömmen lever.
54. Svenska målvakten gjorde en kanonmatch: Jag kan inte göra något åt målen.
55. Moström slet – men fick inte spelet att stämma: Det blev inte som vi tänkt.

56. – Jag skulle tagit ut samma lag igen.
57. Törnqvist om missen: Hon sprang omkull mig.
58. Drömmålet.
59. Full fart framåt...
60. Svenska superduon: Vi ska gå hela vägen fram.
61. Håll tätt bakåt.
62. Förbundskaptenen Domanski Lyfors inför dagens rysare: Vi är förberedda på allt.
63. ... och Moström ska regera i mittens rike.
64. VM-hjälte från 1958 tror på svensk seger.
65. – och i kväll tror det svenska folket på en ny svensk triumf.
66. Så tar vi dom!
67. USA:s otroliga svit håller – har tagit medalj i samtliga fyra världsmästerskap.
68. Tack för festen!
69. 40:40: Guld det är Sveriges.
70. Jönsson nära bli stor hjälte.
71. 98:29: här tar allting slut.
72. Sju sorger – det tyngsta svenska damförlusterna.
73. Prinz: Det är synd om svenskorna.
74. Domarna erkände felet.
75. Marika i tårar: Alla såg att det inte var frispark.
76. 40 cm från VM-guldet.
77. Sveriges 10 största rysare i fotbollshistorien.
78. Frida Östberg var otröstlig: Jag trodde verkligen vi skulle vinna.
79. Nyckeln till framgång.
80. Chocktaktiken ska ge Sverige segern.
81. Fotbollens egen Garbo.
82. I kväll måste Caroline Jönsson vara bäst i mål: ”Det är roligt att spela sådan här matcher”.
83. ... men USA:s målvakt Briana Scurry kan bli Sveriges bästa vän: ”Hon kan göra en del enkla misstag”.
84. Ett tungt fall för Sverige.
85. Ljungberg om knocken: ”Jag landade väldigt illa”.

86. Psykkrig inledde VM – amerikanerna mörkade laguppställningen inför Sverigematchen.
87. Jane Törnqvist efter 1-0 målet: ”Jag hade kontroll, men hon fällde mig”.
88. Ödesmatchen.
89. Uppdrag: Guld!
90. Hela Sveriges landslag.
91. VM-enkät.
92. Uppdrag: Håll tätt!
93. Moström: ”Jag var nära sluta”.
94. USA höll för trycket – vann bronsmatchen.
95. VM-enkät.
96. Uppdrag: stå upp!
97. ”Rottweilern” kahn mer än bara skälla.
98. Vm-enkät.
99. Uppdrag: gör mål!
100. Finaldags – och nu vill Caroline Jönsson slippa mer strul: ”VM har verkligen varit både himmel och helvete”.
101. Guld det enda som kan stoppa Janes tårar – då blir hon helt tyst.
102. Panelen.
103. ”Vi misslyckades – 58 – ni får ta guld nu”
104. Samla dina idoler.
105. Matchguiden.
106. Hjältarna.
107. Missen.
108. ”Damerna måste få sin bonus”
109. Tårarna.
110. Kaoset på vänster kant spräckte allt.
111. Surret.
112. Skandalen.
113. Olycklig Svensson: ”Fjärdedomaren erkände att det inte var någon frispark”.
114. VM-panelen.
115. Alla silvermålen.
116. Nu tar vi guld i OS i stället.

117. Visst är spelarna viktiga, men i Kina står Marika Domanski Lyfors först på bild – hon har blivit den stora ledaren.
118. Visst är spelarna viktiga, men i Sverige sticker förbundskaptenen Thomas Dennerby ut – han har blivit Det stora leendet.
119. För dåligt, Sverige.
120. Schelin om missen: ”Blev överumplad”.
121. Blågults psykolog: ”Undvik att älta det som var dåligt”.
122. ... för nu får vi stryk.
123. Lycka i Nigeria efter skrällen: ”Är så glad!”
124. PLUS guiden.
125. Doldisen Therese Sjögren är mest underskattad i blågult.
126. Rentvådd Marika ”kränkt”.
127. Slutet.
128. Wegerup: Därför ser vi nu slutet på storhetstiden.
129. Mardrömsläge – då är Dennerby positiv: ”bra chans!”
130. Lögnen. Därför mörkades Fischers sjukdom.
131. PLUS guiden.
132. Gonatt, Sverige.
133. Tomas Petterson: Det är över – om en vecka är de på väg hem.
134. Ljungberg om bytet: Hade velat vara kvar.
135. ”Det blir ett krig”.
136. Surret.
137. Vad sker bakom din rygg, Marika?
138. Drömmen krossades.
139. Surret.
140. Facit i damlandslagets turneringar de senaste åren.
141. Tavlorna som fällt Sverige.
142. Lördagspanelen.
143. Glöm alla floppar.
144. ”Ska plöja ner dem”.
145. Landslagsbacken Stina Segerström ny expert på Fotbollsexpressen.se.
146. Sundhage har respekt för Nordkorea: ”Läser spelet bra”.
147. Sveriges VM-vapen.

148. Oj vilket drama det här blir.
149. Mardröms-misstagen.
150. Sjögran om värmen: ”Pulsen gick aldrig ner”.
151. Förbundskaptenen lämnar laget – för att specialstudera Norge.
152. Jakobsson nära att bli målskytt i sin VM-debut: ”Skulle ha tagit det lite lugnt”.
153. Så knäcker vi Nordkorea.
154. Birro: Att leda USA är den ultimata utmaningen.
155. Surren.
156. Ta chansen – och gör det med ett leende.
157. ”Känner mig bättre”.
158. Reaktionen efter Schelins besked: ”Nej! Är det sant?”.
159. Japans tränare om det svenska impotent-utspelet: ”Det handlar om mig, eller hur?”
160. Japans stjärnforward bänkas i kväll – Sverige gör inga ändringar.
161. Nyckeln till seger.
162. ”Det är inget jag tänker på.”
163. Stjärna klev av med ispåse – men Sawa spelar i kväll.
164. Dagens VM-höjdare.
165. ”Det är det här som jag har kämpat för i så många år”.
166. Nej! Inte nu igen.
167. Nej! Inte vår seger.
168. Nej! Inte två tabbar till.
169. Öqvist tröstades av pojkvännen: ”Jobbigt just nu”.
170. Ja! Nu tar vi bronset.
171. Frankrike: ”Vet en hemlighet om Schelin”.
172. Använd er urkraft.
173. De tappar tre kg.
174. Sänker temperaturen – med is i armhålorna.
175. Mittbacken missade träning – på grund av simmaröra: ”Kan få det när som helst”.
176. Lindahl fruktade korta colombianskor på fasta situationer: ”Kanske har nya knep”.
177. Danmarks varning: ”De filmar”.

178. VM-vapnet: Trygghetem.
179. - Kan inte mäta oss med Sverige.
180. ”Vi lärde oss inget nytt”.
181. Mexiko nätade för första gången – på 12 år.
182. Här bryts blågula mardrömtrenden.
183. ”Har lärt mig att glömma”.
184. – Jag ville bara krama om Lotta.
185. Sverige-Nordkorea på storbild i Kungsträdgården – tack vare Lauls
Twitterinlägg.
186. VM har fått sitt första doningsfall – Colombias målvakt stängs av.
187. – Mitt hjärta hoppade till.
188. Sveriges vapen mot VM-hettan: Dagliga urinprov.
189. USA premiärvann mot Nordkorea – till Dennerbys stora glädje.
190. Schelins kamp mot klockan.
191. Isolerad i natt – för att minska smittorisken.
192. ... och så ska Öqvist/Segeer bli spelklara.
193. En kväll för hjältar.
194. Beredda på allt.
195. Ersättaren är redo: ”Hon ska få springa mycket”.
196. ”Starkare än 2003”.
197. Larsson ska ta revansch – på sig själv: ”Var jävligt tuff”.
198. USA får stöd från folket – och Tom Hanks: ”Är riktigt coolt”.
199. Juniormisstag.
200. Lindahls försvarstal efter tavlorna.
201. Totalt kaos – minutrarna före avspark.
202. Spelarna kritiska till beslutet: ”Vi fick inte ut max”.
203. Schelins sågning.
204. Nu börjar jakten – på en bronsmedalj.
205. Läkarna: Vi har ingen förklaring.
206. Här räddar hon Sundhage igen.

Variabler:

Variabel 1 Tidning

Variabelvärde: 1. Aftonbladet 2. Expressen.

Variabel 2 Årtal

Variabelvärde: 1. 1991 2. 1995 3. 1999 4. 2003 5. 2007 6. 2011

Variabel 3: Typ av match.

Variabelvärde: 1. Första matchen 2. Näst sista matchen. 3. Sista matchen.

Variabel 4 Kodare

Variabelvärde: 1. Matilda Forsberg 2. Kristopher Karlsson 3. Utomstående (Andreas Käck).

Variabel 5 Kodningsdatum

Variabelvärde: 1. 16.04.12 2. 17.04.12 3. 18.04.12

Variabel 6 Utrymme i tidningen.

Variabelvärde: 1. Uppslag. 2. Helsida. 3. 75 % 4. 50 % 5. 35 % 6. 20 % 7. 10 % 8. 1,5 sida.

Variabel 7 Bild

Variabelvärde: 1. En Bild 2. Flera bilder 3. Bild saknas. 4. Grafik 5. Grafik och bild.

Variabel 8 Typ av bild

Variabelvärde: 1. Tagen i kampsituation 2. Arrangerad. 3. Både arrangerad och kampsituation. 4. Bild saknas. 5. Grafik.

Variabel 9 Byline

Variabelvärde: 1. Byline finns. 2. Byline saknas.

Variabel 10 Journalistens kön

Variabelvärde: 1. Man 2. Kvinna 3. Uppgift saknas. 4. Både man och kvinna.

Variabel 11. Pratminus från spelare.

Variabelvärde: 1. Pratminus finns. 2. Pratminus saknas.